BIBLIOTHECA
UNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

kat.komp.
36043
II Mag. St. Dr.

THEOLOGIA.
N 1252
2

36043
I

Thomas a Kempis.

a

a

THOMÆ
A
KEMPIS

CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini,
DE

IMITATIONE
CHRISTI,
LIBRI QUATUOR

Editio nova, Figuris illustrata.

****

POSNANIÆ.
Typis Clari Coll: Soc: JESU.
A. D. 1727.

BIBLIOTECA
BARCELONICA
36.043
I.

JESV CHRISTO MESSIÆ.
Christiani hominis
DUCI, DOCTORI, DOMINO.
Qui est
PASTOR BONUS,
Animam ponens pro ovibus suis
Easque ad Vitæ pascua ducens.
LVX MVNDI.
Quem qui sequitur, non ambulat
in tenebris.
OSTIVM:
per quem si quis intraverit,
salvabitur.
VIA, VERITAS & VITA:
VIA in exemplo; VERITAS
in promisso; VITA in præmio:
VIA Incipientium: VERITAS
Proficientium: Vita Perfectorũ.
Quẽ securus sequitur Christiano?
Quia VIA est, non metuit *seduci*.
Quia VERITAS, non potest *falli*.
Quia VITA, non timet *mori*.
O beatus tali DVCE Christianus!
sed si uti ille ambulavit, ita
& hic ambulaverit.

ADvenæ & peregrini ſumus omnes, quotquot in regione longinqua, & terra deſerta, procul à Patriæ finibus extorres degimus: ad quam tamen, (nec enim hic civitatem manentem habemus) identidem vota noſtra ſuſpirant. Grandis ergo & difficilis nobis reſtat via. Unde fido & perito Viæ Duce nos opus habere quis neget? Sed ecce adeſt non aliquis magnæ Ananiæ filius, aut Angelus Raphaël è cælo Tobiam ducturus, ſed Angelorum Dominus, Æterni Patris Unigenitus: Tu, inquam, mi JESU, qui es ipſa VIA, VERITAS, & VITA, qui veniſti à Deo magiſter, & VIAM Dei in veritate doces: quin & exemplo ducis ad vitam. Verè enim vita tua nobis vivendi norma eſt, & qui Chriſtianus cenſeri vult, tuis debet inhærere veſtigiis, teſte Diſcipulo, quem diligebas, *Qui di-*

ci

cit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. Quid ni ergo sequamur Te, non æquîs passibûs, saltem à longè, quantum fert nostra fragilitas? *Gloria* quippe *magna est, sequi Dominum.*

Tu vero fidissime Dux, qui unumquemque nostrûm compellas, dicens, SEQUERE ME, nam *qui sequitur me, non ambulat in tenebris*, fac ut possimus: da quod jubes. Vides enim quis nos languor occupet; quot nos avocent illecebræ: quot remoræ & obstacula retineant. O quam pauci in toto corde sequuntur te, etiam inter eos, qui videntur, imò profitentur te propius sequi! Taceo de his, qui à recta & regia via, id est, à vestigiis tuis devii, sequuntur Deos alienos, & vadunt post concupiscentias cordis sui. Nempe qui *scientiam viarum tuarum nolunt, & viam pacis*, ut pote duram & arctam

initio, & *vias tuas pulchras non agnoscunt*; ideoq; eligunt *viam* illam *latam & spaciosam*, quæ floribûs ac deliciis amœna ridet, placetque plurimis. Sed, heu, serâ pœnitentiâ damnant errorem; cùm se *frustra in via iniquitatis lassatos* inveniunt.

Terrent nos eorum vestigia, quantumvis initio blanda; quid enim nisi *contritio, & infelicitas in viis eorum*? *Videtur, via* isthæc initio *bona, sed novissima ejus ducunt ad mortem*. Ideo Te Ducem volumus Domine, qui præcessisti nos; & quid vis, nisi ut sequamur; Non possumus autem sinè Te; nisi tu, qui monstras viam, porrigas & manum. Trahe nos post te, & curremus in odorem unguentorum tuorum. Deduc nos Domine in viam mandatorum tuorum, quia ipsam volumus. Viam autem iniquitatis procul amove à nobis. Duc nos quacun

cunque libet: sequemur securi; seduci non possumus te Duce. Esto, ardua, aspera, & angusta sit via, sequemur volentes, modo tu nos ducas. Nimium vecors & ignavus est miles, qui sequi non vult, qua videt Ducem præire.

PRÆMONITIO AD LECTOREM

Quomodo hi libelli cum fructu legendi.

Idem de aliis quibuscunque piis libris accipe.

I. *CErtum quotidie tempus huic piæ lectioni præfige, illudque inviolabiliter, quod fieri potest, observa. Si justa occupatio horam statutam occupat aut surripit; proxima illud recupera. Nonne, cum certum quotidie tempus, idque satis lubenter & large detur corpori per cibum, somnum, recreationem, &c. reficiendo; par erit*

& animæ tanto digniori, aliqua temporis portio non negetur?

2. Præpara animam tuam ad lectionem imprimis pura intentione, qua solum animæ tuæ profectum quæras; deinde brevi mentis elevatione, qua roges donari tibi cælitus lumen intellectus, seu gratiam, qua capax fiat animus rei lectæ, ut cognoscas, quid Deus requirat à te; una cum serio proposito, cognitam Dei voluntatẽ exequendi. Huic præparationi aptissimam Formulam tradit ipse Thomas noster lib. 3. cap. 2. quam proinde piæ lectioni semper præmitti suadeo.

3. Non cursim & festinanter, uti supra ad Lectorem monuimus; sed tractim, serio, & magna cum attentione legendum. Cum debita mora inquit recens pius auctor, & quiete interposita, ut divinæ illustrationi sit locus, subinde parumper subsistendo, lecta recolendo, & qua ratione in praxim reduci possint, dispiciendo. Porro certa & ordinata sit lectio, vagam & de-

& desultoriam fuge. Fastidientis stomachi est multa degustare: nullo certo ferculo acquiescere. Sic inquinatur magis corpus quàm alitur. Ex ordine itaque lege librum, quem sumpseris legendum. Illa tamen quæ te magis concernunt, & affectus moresque tuos propius attingunt, sæpius relegere nihil vetat, imò proderit plurimum; maximè si particulare Examen adjunxeris.

4. Pios affectus lectioni congruentes elicere stude, Alias inanis erit lectio quæ quidem intellectum illuminat sed affectum non inflammat. Ideoque inserendæ subinde piæ aspirationes ad Deum, quo petatur gratia exequendi, quæ legis. Proposita etiam practica formanda, quæ lectioni respondeant. Quin & illustriora quædam dicta, vel monita selige, ac repone in ventrem memoriæ, quæ subinde rumines ac expendas; vel quæ tanquam sagittas è pharetra opportunè, cum usus feret, depromas contra tentatio-

nem, hoc, vel illud vitium, quo magis laboras, &c. vel quæ tanquem calcaria virtutis, humilitatis, patientiæ, divini amoris, &c. adhibeas.

5. Claude lectionem brevi adspiratione ad Deum, ut semen in terram cordis tui jactum servet, ac fœcundet. ut fructum in tempore suo proferat. Porro ne hæc fastidias, quasi magno temporis impendio constent; Scito momento pæne, & unico mentis suspirio istæ fieri posse. Quod si tamen mora nonnulla opus, ne pigeat nullibi melius tempus collocaveris. Vide quàm in aliis multis rebus, vanis sæpe, & parvi momenti, nulla nobis gravis sit mora.

Has legendi leges si diligenter observent hujus de Imitat, libelli lectores, Christus deinceps fortè plures habebit Imitatores.

ELO-

ELOGIA

Hiſce THOMÆ de KEMPIS Libris ab Illuſtribus ſanctitate & doctrina Viris attributa.

S. IGNATIUS

Societatis Jeſu Fundator.

IS, *Teſte Orlandino*, Hieronymum Natalem, quo die primum receptus eſt, monuit, quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, ut neceſſitas vel infirmitas poſtularet. Idque dixit B. Pater, cum mirifica (uti ſemper ſolebat) laude ejus Libelli: addens, fore, quòd in ſe ipſe quidem eſſet expertus, ubi etiam fortuitò aperiret, ut quæ præſenti neceſſitati convenientia eſſent, occurerent. *In Hiſtor. Soc. pag. 1. lib. 5.*

Nec minus, quod aliis suadebat faciendum, ipse præstabat. Testatur LUDOVICUS GONZALEZ, solitum fuisse S. Patrem quotidie unum caput ex libello THOMÆ de KEMPIS (*qui tunc quidem censebatur esse Ioannis Gersonis*) legere, eo quo posita sunt ordine: à prandio alterum quodcunque fortuita libri apertio obtulisset, semperque in eo inveniisse, quod præsenti animæ statui congrueret: adeoque tam ei familiarem fuisse libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quasi spectare liceret. *Ita testatur* LUDOVICUS GONZALEZ, *qui Ioannis III. Lusitaniæ Regis jussu B Ignatii vitam ac mores studiosius observaverat; in Actis quæ M. S. Romæ extant in domo professa.*

Idem

Idem confirmat PETRUS RIBADENEIRA *l.* 1. *c.* 13. *Vit.* S.P. IGNATII. *ubi sic habet.*

THOMÆ de KEMPIS de Imitatione Christi Libello plurimum tum utebatur, illiusque lectionem valde semper probavit: atque illius Libri spiritum & doctrinam hausit, tam avide arripuit, tam, perfecte in se expressit, ut (multorum judicio) Ignatii vita solida quædam, eminens, ac vivaesset imago eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo Libello continentur.

CARDIN. BARONIUS.

FABIANUS JUSTINIANUS, *è Congrg, Orat. Episcopus Adacensis lib. 2. pag. 1. de sacro Concion. loquens de Thoma nostro, ita scribit*: Libellum de Imitatione Chri-

Christi, quem cæteris omnibus privatæ authoritatis præferendum ab iis qui vitæ spirituali dant operam, cum Viris gravissimis sentio. Sane Illustrissimum BARONIUM inter ævi nostri doctissimos juxta ac piissimos, nulli doctrina, nulli pietate secundum non semel dicentem audivi, à nemine erga divina bene affecto, sine spirituali profectu aliquando legi posse Ita ille.

CARD. BELLARMINUS.

Lib. de Scriptoribus Eccles. ita de hoc libello loquitur.

OPusculum est utilissimum, & jure in tota Ecclesia, summo omnium consensu, receptum & frequentatum, & in omnes linguas conversum. Ego certe ab adolescentia, & usque ad senectam, hoc Opusculum sæpissime volvi, & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc

nunc etiam mirificè cordi meo sapit.

JOAN. VENDVILLIUS, *Episc. TORNACENSIS*

IS quoties Thomam à Kempis sibi deposceret ad legendum, (quod in dies facitabat) non aliâ voce, quam Da Librum utebatur. *Ita testatur Heribert Rosweidas.*

LUD. GRANATENSIS.

Illustris ex Ord. Prædicat. Ecclesiastes, Scriptor, & spiritualis vitæ Magister.

Hic in Præfat. ad hosce libellos in Hispanicum idioma à se conversos mirus & multus est in eorum encomiis. Longum esset, adferre singula: vix tamen abstineo quin hæc pauca.

Censet librum esse omni laude ac fama majorem; ut post audi-

audita quælibet ejus encomia, si ipse experiri velis cogaris dicere cum Regina Saba, *Major est sapientia, & opera tua, quam rumor, quem audivi.* Tu ipse Lector, *inquit*, fac periculum, proba, tange, gusta, videbisque vim verborum, & manna comedes in quo omne genus saporis, ut olim Israelitæ, reperies. *Et post pauca ostendit*, hic esse quasi Alexi pharmacon contra omnes morbos animæ; *Adiitque*, immensam DEI providentiam agnosci in hoc libello, ut qui tam paucis, sed spiritu plenis verbis tam multa suggerit adeo efficacia ad movendum cor hominis, &c.

Demum concludens ait: Ut ergo eum circumferas, sinúque gestes assiduè excudendùm parva & commoda forma curavi, ne esset oneri, qui lectus ipse molestus non est. habeatque fidum viæ hujus vitæ comitem

sola-

solamen in adversis, doctorem, ducemque in dubiis: Artem praximque rectè orādi hinc haurias, ac piè vivendi normam, nec non bene beatéque moriendi scientiam.

Quamobrem amicum hunc recipe. nec à latere tuo dimitte, semel lectum, iterum iterumque relege; non enim tædium adferet ejus lectio, mihi crede, quin decies repetita placebit, & in verbis licet eisdem, nova semper occurrent, videbisque divini spiritus indolem, qui nunquam exhauritur. Accipe munus hoc grato animo, quod Deus immensa bonitate nobis contulit, eoque in commodum tuum utere & fruere. *Hæc Ludv. Granat.*

BAL-

BALTHASER ALVAREZ
è Societate Jesu

Ejus viri sanctitate celebris præclaram de hoc libello existimationem Ludovicus de Ponte, *& ipse perquam religiosus scriptor commemorat his verbis.*

EJus sententiis frequenter utebatur in Exhortationibus, eo quod cordi adhæresçant, *Deus*que illas imprimat bono affectu legentibus. Et cum esset Visitator Provinciæ Aragoniæ, fecit ut in ea agnoscerent ejus libri usum: cujus emolumentum experientiâ illi perceperunt, invenientes singuli, quacunque ex parte eum aperirent, quod animæ suæ conveniebat. *In vita P. Alvarez.*

JULI-

JULIUS NIGRONIUS.
è Societate Jesu.

LIbellus hic, *inquit*, videtur mihi continere succum totius vitæ spiritualis, compendium perfectionis, quintam, ut ita dicam, essentiam religiosæ vitæ ac sanctitatis, diuturnæ meditationis alembicô per Virum experientissimum expressam, tum ex aliis spiritualibus libris, tum ex unctione Spiritus sancti. *Mox verba Senecæ* Epist. 54. *Nescio quem Sextis Stoici librum commendantis usurpat; eaque Thomæ nostro verius applicat*: Quantùm in illo vigoris est? quantum animi? hoc non in omnibus Philosophis invenies. Quorundam scripta clarum tantum habent nomen, cætera exsanguia sunt, instituunt, disputant, cavillantur, non faciunt animum, quia non habent, cum legeris Thomam, dices, vivit, viget, liber est, supra homi-

hominem est, dimittit me plenum ingentis fiduciæ. In quacunque positione mentis sim cum lego hunc, (fatebor tibi) libet omnes casus provocare. *Verissime.* Tract. 5. *Ascet. cap. 3. n. 15.*

LUDOVIC. MOLINA è Societ. Jesu *celebris Theologus*

HIc nullis occupationibus se præpediri sinebat, quin quotidie unum caput hujus tam præclari libelli legeret: ut tradunt annuæ literæ Anni 1600, in Collegio Madridiano.

AUCTORES DIRECTORII *Exercitiorum Societ. Jesu.*

HI tanti æstimant hunc Librum, ut eum unum legi permittant ab eo, qui facit Exercitia in Hebdomada prima, quo tempore quævis alia lectio interdicitur. *Direct. Exercit. cap. 8. Parag. 2.*

GE-

GEORGIUS MAYR.

è Societate Jesu.

Qui hosce libellos in Græcam linguam transtulit, ita scribit ad Claud. Aquavivam *Præpositum Generalem.*

IN tanta piorum libellorum copia vix ullum extare arbitror, quem tanto studio universa Societas nostra jam, inde à sui primordio complexa sit, atque illum *de Imitatione Christi*: neque injuria. Probè enim novimus B. Ignatium Loyolam, nostrum omnium Parentem, ac Ducem, non solùm magnificè de eo sensisse, sed quotidiano usu, lectioneque familiarissimum eum sibi; filiis verò suis quoniam quem ipse ex eo progressum hauserat, non minorem in iis volebat, sperabatque commendatissimum reddidisse; ut nostra;

ut suo exemplo illius non minus doctrinam haurirent avide, quam Spiritum sanctè, perfectèque viva quadã imagine in se ipsi exprimerent. Quo sane consecutum videmus, ut Societas nostra, dum Orbem prope universum pervadit, aureum hunc Libellum circumtulerit, ejusque amorem magnis æque ac parvis, tam in sæculi patentiori agro, quam Religionis paradiso agentibus instillarit, usumque singularem summo omnium quæstu commendarit. Eò quidem opportunius, quod mirabili DEI providentia in tot, tamque variarum nationum ubique extra Europam sparsarum linguas translatus sit.

Cæterum plures docti, gravesque Viri, non solum Ordinis nostri, sed alii quoque persæpe mirati sunt, hunc pium Auctorem tot Gentium, etiam Barbararum

rum, linguis tanta cum utilitate nunc loquentem, apud solos Græcos hactenus tacuisse. cum hæc tamen lingua tam ob suam præstantiam, quàm in cæteras linguas, ac scientias collata beneficia: eum sibi præ aliis iure vendicare posse videri queat. Quare non tam meo more, quo hanc linguam à puero me prosecutum esse non invitus fateor, quam aliorum, in primis verò Patrum nostrorum hortatu eum interpretandum suscepi.

REX MAURITANIÆ

EX HENRICO SOMMALIO
Societ. Jesu Sacerd.

In Epist. ad Leonardum Bettenium Cœnobii S. Trudonis Abbatem.

QUanta sit hujus Libelli dignitas, qua se omnibus longè, latèque probavit, vel ex hoc

hoc liquido patet: quod post sacros Codices, nullus tam crebro typis fuerit excusus, nullus tam cupidè ab omnibus expetitus ac lectitatus, à summis, mediis, infimis: nullus, qui in tam varias sit linguas transfusus, atque omnium calculis approbatus. Referam hic, quod nisi gravissimis testimoniis niteretur, incredibile videri posset.

Cum quidam è nostra Societate Jesu, ante annos plus minus duodeviginti, Argiriũ Mauritaniæ profectus fuisset, pretium redemptionis captivorum laturus, Rex, qui aliquando Christianus fuerat, eum in suam duxit Bibliothecam, varia librorum supellectili instructam. Varios hic ille Codices viscendos porrigit, atque in his Libellum de Imitando Christo, vulgari Turcarum linguâ conversum. Adjecit autem plu-

ris

ris se unicum illum facere, quam reliquos omnes Mahumetanorum.

Supervacaneum hìc esset percensere mirabiles, ex hujus Libelli lectione, animorum metamorphoses, innumeraique eorum conversiones, quos ad arctam salutis semitam, à via lata, & spatiosa, traduxit: præsertim cum & illæ plerisque notæ sint; & proclive sit cuique in semetipso experiri, quantaque mutatio dexteræ Excelsi, si vel leviter ejus doctrinam delibârit, mox consequatur. Audivi ego non rarò, viros optimos, & in Auctorum optimorum lectione diu multumque versatos, qui de hoc Opusculo dicerent: se, cùm mœstitiâ animi, vel molestiis aliis afflicti, affectique fuissent, subito lectione unius modò Capitis, in quod forte incidissent, mærorem omnem absterB sisse;

sisse; animumque à molestiis avo câsse. *Et post nonnulla*; Fidenter siquidem, & magna cum omnium approbatione assevero: In hoc Auctore totius Christianæ Philosophiæ compendium contineri.

HERMANUS HUGO
è Societate Jesu.

MUltos dicere frequenter audivi, solitos se ex libello Thomæ à Kempis fortuita lectione quærere in mœrore consolationem, neque fere unquam falli. *Lib. de Orig. scrib. cap. 29.*

Plura congerere non fert loci præsentis angustia, sed nec opus, quando ipsa experientia, certissima rerum magistra, sat locuples testimonium exhibet.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER PRIMUS.
Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I.
De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi

I. QUi ſequitur me non ambulat *in tenebris: dicit* Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita JESU Chriſti meditari.

2. Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſiderium ſentiunt: qui ſpiritum Chriſti non habent.

Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere, oportet ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

5. Quid prodeſt tibi alta de Trinitate diſputare: ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati?

Verè alta verba non faciunt ſanctum & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum.

Opta magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem.

Si

Si Scires totam Bibliam exterius, & omnium Philosophorum dicta: quid totum prodesset, sinè charitate Dei & gratia? *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*, præter amare Deum, & illi soli servire.

Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cælestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras quærere: & in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, unde postmodùm graviter oportet puniri.

Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parum curare.

Vanitas est, præsentem vitam solùm attendere: & quæ futura sunt, non prævidere.

Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illuc non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia *non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu.*

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAP. II.

De humili sentire sui ipsius.

1. OMnis homo naturaliter scire desiderat: sed scientia sine timore Dei, quid impor tat?

Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit, quàm superbus Philosophus, qui se neglectô, cursum cæli considerat.

Qui bene seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibûs delectatur humanîs.

Si scirem omnia quæ in mundo sunt, & non essem in charitate, quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus est ex facto?

2. Quiesce à nimio sciendi desiderio, quia magna ibi invenitur distractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri; & sapientes dici.

Multa sunt quæ scire parum vel nihil animæ Prosunt.

Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit, quam his quæ salutì suæ deserviunt.

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem: & pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

3. Quantò plus & melius scis, tantò gravius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia: sed potius time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quòd multa scis, & satis bene intelligis: scito tamen quia sunt multò plura quæ nescis.

Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid scire, & discere: ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc

4. Hæc est altissima & utilissima lectio, suiipsius vera cognitio. & despectio.

De seipso nihil tenere, & de aliis semper bene & altè sentire, magna sapientia est & perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æstimare: quia nescis, quam diu possis in bono stare.

Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

CAP. III.

De Doctrina veritatis.

1. FElix quem veritas per se docet, non per figuras & voces transeuntes, sed sicuti se habet.

Nostra opinio, & noster sensus sæpe nos fallit, & modicum videt.

Quid

Quid prodeſt magna cavillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus inec arguemur in judicio, quia ignoravimus?

Grandis inſipientia, quòd neglectîs utilibûs & neceſſariîs, ultro intendimus curioſis & damnoſis. Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & *hoc eſt principium, quod & loquitur nobis.*

Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum ſunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt, poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere.

O ve-

O veritas Deus, fac me unum tecum in charitate perpetua!

Tædet me sæpe, multa legere & áudire: in te est totum quod volo & desidero.

Taceant omnes Doctores; sileant universæ creaturæ in conspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quantò aliquis magis sibi unitus, & interiùs simplicatus fuerit, tanto plura & altiora sinè labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, simplex & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad DEI honorem operatur, & in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur.

Quis te magis impedit & molestat, quam tua immortificata affectio cordis.

Bonus & devotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere seipsum.

Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet seipsum, & quotidie seipsum fortiorem fieri, atque in meliùs aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio.

Non

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita.

Quia vero plures magis student scire, quam bene vivere: ideo sæpe errant, & pæne nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inserendas, sicuti ad movendas quæstiones: non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cænobiis.

Certe ádveniente die judicii, non quæritur à nobis quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm bene diximus, sed quàm religiose viximus.

Dic mihi, ubi sunt modo o-

mnes illi domini & magistri, quos bene novisti dum adhuc viverent, & studiis florerent?

Iam eorum præbendas alii possident; & nescio utrum de eis recogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quam citò transit gloria mundi! Utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordâsset! tunc bene studuîssent, & legîssent.

Quam multi pereunt per vanam scientiam in sæculo, qui parum curant.

Et quia magis eligunt magni esse quàm humiles, ideò evanescunt in cogitationibus suis.

Verè magnus est, qui magnam habet charitatem.

Verè magnus est, qui in se parvus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Veri

Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat.

Et vere benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

CAPU IV.

De providentia in agendis.

1. NOn est credendum omni verbo, nec instinctui, sed cautè & longanimiter res est secundùm Deum ponderanda.

Proh dolor, sæpè malum facilius quàm bonum de alio creditur & dicitur, ità infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivem, & in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere; nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundùm Deum, & expertum in multis.

Quantò quis in se humilior fuerit, & Deo subjectior: tantò in omnibus erit sapientior, & pacatior.

CAP. V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

1. VEritas est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia. Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quæ

Quærere potiùs debemus utilitatem in ſcripturis, quàm ſubtilitatem, ſermonis.

Ità libenter devotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos.

Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrum parvæ vel magnæ literaturæ fuerit, ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras quis hoc dixerit; ſed quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sinè perſonarum acceptione, variîs modîs loquitur nobis Deus.

Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cùm volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter; nec unquam velis habere nomen scientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabolæ seniorum: sinè causa enim non proferentur.

CAP. VI.

De inordinatis affectionibus.

1. QVandocumque homo aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit.

Superbus & avarus nunquam quiescunt: pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis conversantur.

Homo qui necdum perfectè in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur, in parvis & in vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, & quo-

dam

dammodo adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideo sæpè habet tristitiam, cùm se subtrahit: leviter etiam indignatur, siquis ei resistit.

2. Si autem prosecutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ gravatur: quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem quam quæsivit.

Resistendo igitur passionibus invenitur pax vera cordis: non autem eis serviendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido & spirituali.

CAP. VII.

De vana spe, & elevatione fugenda.

1. VAnus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut creaturis.

Non te pudeat aliis ſervire, amore Jeſu Chriſti: & pauperem in hoc ſæculo vide.

Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue.

Fac quòd in te eſt, & Deus aderit voluntati tuæ.

Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cujuſcunqe viventis, ſed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2. Nec glorieris in divitiis, ſi adſunt: nec in amicis, quia potentes ſunt: ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis: quæ modica infirmitate corrumpitur & defædatur.

Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo: ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum quidquid

quid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine.

Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt judicia Dei, quàm hominum; cui sæpe displicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas.

Jugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

CAP. VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1. NOn *omni homini reveles cor tuum*: sed cum sapiente

& timente Deum age causam tuam.

Cum juvenibus & extraneis rarus esto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatis non libenter appareas.

Cum humilibus & simplicibus, cum devotis & morigeratis sociare: & quæ ædificationis sunt, pertracta.

Non sis familiaris alicui mulieri: sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris esse, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut persona ignota, ex bona fama lucescat: cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscat.

Puta-

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra; & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

CAP. IX.

De Obedientia & ſubjectione.

1. VAlde magnum eſt in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe. Multò tutiùs eſt, ſtare in ſubjectione, quàm in prælatura.

Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant.

Nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant.

Curre hic vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub Prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quòd unusquisque libenter agit pro sensu suo: & inclinatur ad eos magis qui secum sentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ità sapiens, qui omnia plenè scire potest?

Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim sæpè, securiùs esse audire & accipere consilium, quàm dare.

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cum

cùm id ratio, aut causa postulat, signum est superbiæ & pertinaciæ.

CAP. X.

De cavenda superfluitate verborum.

I. CAveas tumultum hominum: quantum potes: multùm enim impedit tractatus secularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur.

Citò enim inquinamur vanitate & captivamur.

Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur: cum tamen raro, sinè læsione conscientiæ, ad silentium redimus?

Ideò tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones, ab invicem consolari quærimus: & cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et

Et multum libenter de his, quæ multùm diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor, ſæpè inaniter & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio non modicum detrimentum eſt.

Ideo vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otiosè tranſeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt loquere.

Malus uſus,& negligentia profectus noſtri, multùm facit ad incuſtodiam oris noſtri.

Juvat tamen non parum ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur.

CAP.

CAP. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1. MUltam possemus pacem habere, si non vellemus nos cùm aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quo modo potest ille diu in pace manere, qui alienis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contẽplativi fuerunt?

Quia omnino seipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriîs passionibûs, & de transitoriis nimis sollicitamur.

Rarò etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfectè mortui, & interius minimè implicati: tunc possemus etiam divina sapere, & de cælesti contemplatione aliquid experiri.

Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri, fortes,

tes, ſtare in prælio : profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cœlo.

Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes, paratus eſt adjuvare : qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus.

Si tantùm in iſtis exterioribus obſervantiis, profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio noſtra.

Sed ad radicem ſecurim ponamus; ut purgati à paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

4. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur.

Sed modò è contrario ſæpè ſentimus, ut meliores & puriores in initio converſionis nos fuiſſe inveniamus, quàm poſt multos annos Profeſſionis.

Fervor & profectus quotidie deberet creſcere : ſed nunc pro

pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave est, assueta dimittere : sed gravius est, contra propriam voluntatem ire.

Sed si non vincis parva & levia, quando superabis difficiliora ?

Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem ; ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O si adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipsum bene habendo, puto, quòd sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CAP.

CAP. XII.

De utilitate adversitatis.

1. BOnum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates, quia sæpe hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat; nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quòd patiamur quandoque contradictiones, & male & imperfectè de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus & intendimus. Ista sæpe juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt.

Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei nec

ei neceſſe, multas humanas conſolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum ſibi *magis* neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit.

Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis quas patitur.

Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire: ut poſſit diſſolvi, & cum Chriſto eſſe.

Tunc etiam bene advertit perfectam ſecuritatem, & plenam pacem, in mundo non poſſe conſtare.

CAP. XIII.

De tentationibus reprimendis.

QVamdiu in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus.

Unde

Unde in Job scriptum est: *Tentatio est vita humana super terram.*

Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed *circuit quærens quem devoret.*

Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpe valde utiles, licet molestæ sint & graves: quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes transierunt & profecerunt.

Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt. & defecerunt. Non

Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes vel adversitates?

3. Non est homo securus à tentationibus totaliter, quàmdiù vixerit; quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus.

Una tentatione recedente alia supervenit; & semper aliquod ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas.

Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantùmmodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parum proficiet: imo citius ad

us ad eum tentationes redibunt, & pejus sentiet.

Paulatim, & per patientiam cum longamitate (Deo Juvante) melius superabis, quàm cùm duritia & importunitate propria.

Sæpius accipe consilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: sed consolationem ingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi, & parva ad Deum confidentia.

Quia sicut navis sinè gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur; ità homo remissus, & suum propositum deserens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum, & tentatio hominem justum.

Nescimus sæpe quid possumus; sed tentatio aperit quid sumus.

Vigi-

Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tentationis, quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviamur.

Unde quidam dixit:

Principiis obsta, serò medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: postea delectatio, & motus pravus, & assensio.

Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit: tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suæ graviores tentatio-

tationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam vero, quasi per totam vitam suam malè habent.

Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm divinæ ordinationis sapientiam & æquitatem: quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat

7. Ideo non debemus desperare, cum tentamur: sed eò ferventiùs Deum exorare, quatenus in omni tribulatione digne-tur adjuvare: qui utique, secundùm dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere.*

Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles spiritu salvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & ibi majus meritum existit, & virtus meliùs patescit.

Nec magnum est, si homo devotus sit & Fervidus, cùm gravitatem non sentit: sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit.

Quidam à magnis tentationibus custodiantur, & in parvis quotidianis sæpe vincuntur: ut humiliati, nunquam de se ipsis in magnis confidant; qui in tam modicis infirmantur.

CAP. XIV.

De temerario judicio vitando.

1. AD teipsum oculos reflecte & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo frustra laborat, sæpiùs errat & le

& leviter peccat, seipsum verò judicando & discutiendo, semper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, facilitèr perdimus.

Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam facilitèr turbaremur pro resistentia sensus nostri.

2. Sed sæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè seipsos quærunt, in rebus quas agunt & nesciunt.

Videntur etiam in bona pace stare quando res pro eorum velle fiunt, & sentire: si autem aliter sit quàm cupiunt, citò moventur & tristes sunt.

Propter diversitatem sensuum & opinionem, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & cives, inter Religiosos & devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quàm virtuti subjectivæ Jesu Christi, rarò & tardè eris homo illuminatus: quia Deus vult nos sibi perfectè subjici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAP. XV.

De operibus ex charitate factis.

1. PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed

sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcunque etiam parvum sit & despectum, totum efficitur fructuosum.

Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quàm opus quod facit.

2. Multum facit qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit.

Bene facit, qui communitati magis quàm suæ voluntati servit.

Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia na-

turalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus cõmoditatis, rarò abeſſe volunt.

3. Qui veram & profectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit: ſed Dei ſolummodò gloriam in omnibus fieri deſiderat.

Nulli etiam invidet, qui nullum privatum gaudium amat nec inſeipſo vult gaudere; ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribubuit, ſed totaliter ad *Deum* refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requieſcunt.

O qui ſcintillam haberet veræ charitatis, profecto omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis.

CAP.

CAP. XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

1. QVæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia sic fortè melius est pro tua probatione & patientia, sinè qua non sunt multùm ponderanda merita nostra.

Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquieścit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor, in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere.

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescumque

cumque infirmitates ; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere qualem vis ; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum ?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamns defectus.

3 Volumus, quòd alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus.

Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm raro proximum ſicut nos, ipſos penſamus.

Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Dec pati ?

4 Nunc

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut dicamus *alter alterius onera portare*: quia nemo sinè defectu, nemo sinè onere; nemo sibi sufficiens, nemo sibi satìs sapiens: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere & admonere.

Quantæ autem virtutis quisque fuerit, meliùs patet occasione adversitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAP. XVII.

De Monastica vita.

1. OPortet quòd discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non est parvum, in monasteriis, vel in congregatione habita-

bitare, & inibi sinè querela conversari, & usque ad mortem fidelis perseverare.

Beatus, qui ibidem bene vixerit, & feliciter consummaverit.

Si vis debitè stare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram.

Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura modicum confert; sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verum faciunt Religiosum.

Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem & dolorem.

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subjectus.

3. Ad serviendum veni-

non ad regendum: ad patiendum & laborandum scias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum.

Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hìc nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

CAP XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

I. INtuere sanctorum Patrum vivida exempla in quibus vera perfectio refulsit & religio, & videbis, quàm modicum sit, & pæne nihil, quod nos agimus.

Heu, quid est vita nostra, si illis fuerit comparata?

Sancti & amici Christi Domino servièrunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & me-

meditationibus ſanctis, in perſecutionibus, & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi.

Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas poſſiderent.

Oquàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati ſunt! crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abſtinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt! quàm &

rectam

rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

Per diem laborabant, & noctibus orationi divinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè cessarent.

2. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur.

Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis.

Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori servire, etiam in necessitate dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia & virtutibus.

Foris egebant, sed intùs gratia & consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo maximi ac familiares amici.

Sibi ipsis videbantur tanquam nihili & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti.

In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant; & ideo quotidie in spiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit!

O quan

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna disciplina viguit! quanta reverentia & obedientia, sub regula magistri, in omnibus efloruit!

Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt: quia tam strenuè militantes, mundum suppeditaverunt.

Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. An tepor & negligentia statûs nostri, quòd tam citò declinamus à pristino fervore; & iam tædet vivere, præ lassitudine & tepore!

Utinã in te penitus non dormiret profectus virtutum qui multa sæpiùs exempla vidisti devorum!

CAP. XIX.

De exercitiis boni religiosi.

I. VIta boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quòd cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quẽ summopere revereri debemus, ubicunque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem veniissemus adque dicere.

Adjuva me Domine Deus, in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

2. Se

2. Secundum propositum nostrum, cursus profectûs nostri: & multa diligentia opus est, bene proficere volenti.

Quòd si fortiter proponens, sæpè deficit: quid illi, qui rarò aut minus fixè aliquid proponit:

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: & levis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit.

Justorum propositum, in gratia Dei potius, quàm in propria sapientia pendet: in quo & semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causâ aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si au-

Si autem tædiô anima aut negligentiâ faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper támen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ amplius nos impediunt.

Exteriora, nostra, & interiora pariter nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & minus semel indie, manè videlicet, aut vesperè.

Mane propone, vespere discute mores, qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sæpius forsitan offendisti Deum & proximum.

Accinge te, sicut vir, contra diabo-

diabolicas nequitias: fræna gulam, & omnem carnis inclinationem facilius frænabis.

Nunquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, si jam ultrà vacat, reddere te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum exercitium; sed aliud isti, aliud illi: magis deservit.

Etiam

Etiam pro temporis congruentia, diversa placent exercitia: quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis.

Alia cum tristamur, libet cogitare: & alia cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia: & Sanctorum suffragia ferventius imploranda.

De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad æternum festum perventuri.

Ideoque sollicite nos præparare, debemus in devotis temporibus, & devotiùs conversari, atque omnem observantiam custodire, tamquam in brevi præmium laboris nostri à Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito : & studeamus nos melius ad exitum præparare.

Beatus servus (ait Evangelista Lucas) *quem, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.*

CAP. XX.

De amore solitudinis & silentii.

1. QVære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem.

Si te subtraxeris à superfluis locutionibus & otiosis circuitio-

nibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens & aptum, pro bonis meditationibus insistendis.

Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto servire eligebant.

2 Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.

Hoc sæpius experimur quando diu confabulamur. Faciliùs est omninò tacere, quàm verbò non excedere.

Faciliùs est domi latere, quàm foris se posse sufficienter custodire.

Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia pervenire, oportet eum cum IEsu à turba declinare.

Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

Nemo

Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet.

Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt.

Nemo ſecurè præcipit, niſi qui bene obedire didicit.

3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum ſecuritas plena timoris Dei extitit.

Nec eò minùs ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem ſecuritas ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur.

Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

Sæpe meliores in æſtimatione hominum, graviùs periclitati ſunt

ti sunt propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpius impugnentur; ne nimium securi sint: ne forte in superbiam eleventur; ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent!

O qui nunquam transitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret!

O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & duntaxat salutaria ac divina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem & quietem possideret!

5. Nemo dignus est cælesti cõsolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, exclude tumul-

multus mundi ſicut ſcriptum eſt: *In cubilibus veſtris cumpungimini.* In cella in venies, quod deforis ſæpius amittes.

Cella continuata dulceſcit, & male cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ bene eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6. In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum.

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet & mundet: ut conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longius ab omni ſæculari tumultu degit.

Qui ergo ſe abſtrahit à notis & Amicis, approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis.

Melius eſt latere, & ſui curam agere quàm ſe neglecto, ſigna facere.

Lau-

Laudabile est homini religioso, rarò foras ire, fugere, videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus, & concupiscentia ejus.*

Trahunt desideria sensualitatis adspatiandum: sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiæ, & cordis dispersionem reportas?

Lætus exitus tristem sæpe reditum parit: & læta vigilia serotina triste mane facit.

Sic omne carnale gaudium blande intrat: sed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hîc non vides, Ecce cælum, & terra, & omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere?

Cre-

Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præsentia, quid esset, nisi visio vana?

Leva oculos tuos ad *Deum* in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exiisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. Ex quo nova delectabat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAP.

CAP. XXI.

De compunctione cordis.

1. SI vis aliquid proficere, conserva te in timore DEI, & noli esse nimis liber : sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit.

Mirum est, quòd homo potest unquam perfectè in hac vita lætari : qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat,

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores ; sed sæpe vanè ride-

ridemus, quando meritò flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore DEI cum bona conscientia.

Felix, qui abjicere potest omne impedimentum distractionis, & ad unionem se recolligere sanctæ compunctionis.

Felix, qui à se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel aggravare.

Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur.

2. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

Non attrahas tibi res aliorum, nec re implices causis majorum.

Habeas semper oculum super te primum, & admone reipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi grave, quia non habes te ſatis bene & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſervum, devotũ religioſum converſari.

Utiliùs eſt ſæpe & ſecuriùs, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè.

Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs ſentimus, nos inculpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omninò abjicimus.

4. Cognoſce te indignum divina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus.

Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi.

Sive

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hic vivit.

Et quantò strictius sese considerat, tantò ampliùs dolet.

Materiæ justi doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vita nostra: quibus ità involuti jacemus, ut rarò cælestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares. non dubium, quin fervenius te emendares.

Si etiam futuras inferni sive purgatorii pænas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6. Sæ-

6. Sæpe est inopia spiritûs, unde leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi, in lacrymis, in mensura,*

CAP. XXII.

De consideratione humanæ miseriæ.

1. MIser es, ubicunque fueris, & quocunque te verteris, nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit vel Papa.

Quis

Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens & excelsus?

Sed attende ad cælestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia nulla sunt: sed valde incerta & magis gravantia, quia nunquàm sine sollicitudine & timore possidentur.

Non est hominis felicitas: habere temporalia ad abundantiã; sufficit ei mediocritas.

Verè miseria est, vivere super terram.

Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto præsens vita fit ei amarior; quia sentit melius, & videt clarius, humanæ corruptionis defectus.

Nam

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subjacere, verè magna miseria est, & afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devote rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me Domine.*

Sed væ non cognoscentibus suam miseriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant) ut si possent hic semper vivere, de regno DEI nihil curarent.

4. O insani & infideles corde, qui tam profunde in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant.

Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quàm vile & nihilum erat, quòd amaverunt.

Sancti autem Dei & omnes devoti amici Christi, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt; sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura & invisibilia, ne amore traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus & horam.

Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic; Nunc tempus

pus est, faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi.

Quando male habes, & tribularis, nunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium.

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem: sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem.

Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam: donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa.

Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes.

Merito ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec unquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles & inſtabiles ſumus.

Cito etiam perdi poteſt per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam mane?

Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit & ſecuritas, cum necdum

appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra.

Bene opus esset, quod adhuc iterum instrueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos: si forte spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spirituali profectu.

CAP XXIII.

De meditatione mortis.

I. VAlde cito erit tecum hìc factum, vide aliter quomodo te habeas? hodie homo est, & cras non comparet.

Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quod solum præsentia meditatur, & futura non magis prævidet!

Sic te in omni factu & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si

Si bonam conſcientiam haberes, non multùm mortem timeres.

Melius eſſet peccata cavere, quàm mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta; & quid ſcis, ſi craſtinum habebis?

2. Quid prodeſt diu vivere? quando tam parum emendamur?

Ah, longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpe culpam magis auget.

Utinam per unam diem bene eſſemus converſati in hoc mundo!

Multi annos computant converſionis, ſed ſæpe parvus eſt fructus emendationis.

Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſiùs erit diutiùs vivere.

Beatus, qui horam mortis ſuæ

ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit.

Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam tranſibis.

3. Cum mane fuerit, puta te ad veſperum non perventurum.

Veſpere autem facto, mane non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

Multi ſubito & improviſe moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt.

Quando illa extrema hora venerit, multum aliter ſentire incipies detota vita tua præterita: & valde dolebis, quia tam negligens & remiſſus fuiſti.

4. Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorãtur: sic & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citius obliviscentur tui homines, quàm æstimas.

Melius est nunc tempestive providere, & aliquid boni præmittere, quàm super aliorum auxilio sperare.

Si non es pro teipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus est valde pretiosum: Nunc sunt dies salutis: Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor! quod hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis; & nescio an impetrabis.

6. Eja charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo. Di-

Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere.

Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas securum?

Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti?

Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladiô cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

Alius igne, alius ferro, peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam umbra subitò pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te?

Age

Age, nunc chariſſime, quid quid agere potes; quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter ſalutem tuam, nihil cogites, ſolum quæ Dei ſunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando DEI Sanctos & eorũ actus imitando: ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic manentem civitatem.

Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum

minum, post mortem, feliciter transire. Amen.

CAP. XXIV.

De judicio, & pœnis peccatorum.

I. IN omnibus rebus respice finem & qualiter ante districtum stabis Judicem, cui nihil est occultum: qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed, quod justum est, judicabit.

O miserrime & insipiens peccator! quid respondebis DEO, omnia mala tua scienti qui interdum formidas vultum hominis iratí?

Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi; sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi?

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exau-

exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miseretur, quàm iratcitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omninò spiritui subjugare conatur.

Meliùs est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reservare.

Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

5. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quanto amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò durius

durius postea lues, & majorem materiam comburendi reservas.

In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi ingenti ſiti ac fame cruciabuntur.

Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fætido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit,

Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur, & avari miſerrima egeſtate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hic centum anni in graviſſima pœnitentia.

Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hic tamen interdum ceſſatnr à laboribus, atque

atque amicorum fruitur solatiis.

Esto modo sollicitus & dolens pro peccatis tuis: ut in die judicii securus sis cum Beatis.

Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt.*

Tunc stabit ad judicandum, qui modo se subjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita. Tunc

Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis.

Tunc plùs laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc juvabit plùs conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia.

Tunc amplius exaltabitur ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6. Tunc plùs lætificabit pura & bona conſcientia, quàm docta philoſophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum.

Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione.

Tunc potiùs gaudebis de ſervato ſilentio, quàm de longa fabulatione.

Tunc plùs valebunt ſancta opera, quàm multa pulchra verba

Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena.

Diſce nunc in modico pati, ut tũc à gravioribꝰ valeas liberari.

Hic primò proba, quid poſſis poſtea.

Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre?

Si modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet.

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hìc in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7, Si uſque in hodiernam diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes, quid totum tibi profuiſſet, ſi jam mori in inſtanti contingeret!

Omni-

Omnia ergo vanitas, præter mare Deum, & illi soli servire.

Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem & judicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat.

Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAP. XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

ESto vigilans & diligens in DEI servitio; & cogita fre-

quenter: Ad quid veniſti, & cur ſeculum reliquiſti?

Nonne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorũ in brevi recipies: nec erit tunc amplius timor, aut dolor, in finibus tuis.

Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies.

Si tu permanſeris fidelis & fervidus in agendo, Deus procu dubio erit fidelis & locuples u retribuendo.

Spem bonam retinere debes quod ad palmam pervenias: ſe ſecuritatem capere non oporte ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius, inte metum & ſpem frequenter flu ctuaret, & quadam vice mœr re confectus, in Eccleſia an quo

quoddam altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit, dicens: O si scirem, quòd adhuc perseveraturus essem! statimque audivit divinum intus responsum: quod si hoc scires? quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles. & bene securus eris.

Moxque consolatus, & confortatus, divinæ se commisit voluntati, & cessavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiosè investigare, ut sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* (ait Prophetа) *& inhabita terram, & pascêris in divitiis ejus.*

Unum est, quod multos à pro-

fectu, & ferventi emendatione retrahit : horror difficultatis, seu labor certaminis.

Enimverò, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis gravia & contraria sunt, virilius vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis seipsum vincit, & in spiritum mortificat.

4. Sed non omnes habent æque multum, ad vincendum & moriendum.

Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones quàm alius bene morigeratus; minus tamen fervens ad virtutes.

Duo specialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet, sub trahere se violenter, ad quod

quod natura vitiosè inclinatur; & ferventer instare pro bono, quo amplius quis indiget.

Illa etiam studeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias: ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris.

Si qnid autem reprehensibile consideraveris, cave, ne idem facias: aut si aliquando feciſti, citius emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris.

Quàm jucundum & dulce est, videre fervidos & devotos fratres, bene morigeratos & disciplinatos!

Quàm triste est & grave, videre inordinatè ambulantes: quia ea, ad quæ vocati sunt, non exercent!

Quàm nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Bene verecundari potes, inspectâ vita Jesu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti.

Religiosus, qui se intentè & devotè in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia utilia & necessaria sibi inveniet: nec opus est, ut extra Jesum aliquid melius quærat.

O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret, quam citò & sufficienter docti essemus.

7. Religiosus fervidus omnia bene portat & capit, quæ illi jubentur.

Reli-

Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens, gravi patet ruinæ,

Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit: quia unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt, sub disciplina claustrali?

Rarò exeunt, abstractè vivunt, pauperrime comedunt, grosse vestiuntur, multum laborant, parùm loquuntur, diu vigilant, mature surgunt. orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt.

Attende Carthusienses, Cisterciensi-

cienſes, diverſæ Religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt.

Et ideo turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religioſorum incipit Deo jubilare.

9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare!

O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, ſed ſemper poſſes DEUM laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare, tunc multo felicior eſſes quàm modo, cùm carni ex qualicunque neceſſitate ſervis.

Utinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolùm ſpirituales animæ refectiones, quas (heu) ſatis rarò deguſtamus?

10. Quan-

10. Quando homo ad hoc pervenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponit se integre & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus sine sollicitudine & diligentia, nunquam acquires virtutes.

Si incipis tepescere, incipies malè habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorem laborem,

propter Dei Gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens ad omnia est paratus.

Major labor est resistere vitiis & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuose.

Vigila super teipsum, excita teipsum, admone teipsum, & quidquid de aliis sit, non negligas teipsum.

Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

FINIS Lib. I.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER SECUNDUS.
Admonitiones ad interna trahentes.

CAPUT I.
De interna conversatione.

1. REgnum *Dei intra vos est, dicit Dominus.* Converte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miserum mundum; & inveniet anima tua requiem.

Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire.

Est

Est enim *regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu Sancto*, quod non datur impiis.

Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam: si dignam illi ab intus paraveris mansionem.

Omnis gloria ejus, & decor, ab intra est, & ibi complacet sibi.

Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eja anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum: quatenus ad te venire, & inte habitare dignetur.

Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus.*

Da ergo Christo locum, & cæteris omnibus nega introitum.

Cum

Cum Christum habueris, dives es, & sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare.

Homines enim cito mutantur & deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum, & astat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiamsi utilis sit, & dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adversetur & contradicat.

Qui hodie tecum sunt, eras contrariari possunt; & è converso, sæpè, ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo & sit ipse timor tuus, & amor tuus Ipse pro te respondebit, & faciet bene, sicut melius fuerit.

Non habes hic manentem civita-

vitatem : & ubicunque fueris, extraneus es & peregrinus; nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris unitus.

4. Quid hìc circumspicis, cum iste non sit locus tuæ requietionis? In cœlestibus debet esse habitatio, & sicut in transitu, cuncta terrena sunt aspicienda.

Transeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur.

Si nescis speculari alta & cælestia, requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Iesu devotè confugis, magnam in tribulatione confor-

con-

confortationem senties; nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus: & in maxima necessitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus.

Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conqueri?

Christus habuit adversarios & oblocutores, & vis omnes habere amicos & benefactores?

Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

Sustine te cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo?

6. Si semel perfectè introisses

in interiora Jesu, & modicum de ardenti amore ejus sapuisses, tunc de proprio commodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jesu facit hominem seipsum contemnere.

Amator Jesu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum libere convertere, & elevare supra seipsum in spiritu, ac fruitivè quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ùt dicuntur, aut æstimantur: hic vere sapiens est, & doctus magìs à Deo, quam ab hominibus.

Quia ab intrà scit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus citò se recol-

ligit

ligit qui nunquam se totum ad exteriora effundit.

Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus, necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat.

Qui intus bene dispositus est & ordinatus, non curat mirabiles & perversos hominum gestus.

Tantum homo impeditur & distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, & bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideo multa tibi displicent, & sæpe conturbant: quia adhuc nõ es perfectè tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis.

Nil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis.

Si renuis consolari exterius, pote-

poteris ſpeculari cæleſtia, & frequenter jubilare interius.

CAP. II.
De humili ſubmiſſione.

1. NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quàm facis.

Habeas conſcientiam bonam: & Deus bene te defenſabit.

Quem enim, Deus adjuvare voluerit; nullius perverſitas nocere poterit.

Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideo te debes illi reſignare.

Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare.

Sæpe valde prodeſt, ad majorem

rem humilitatem ſervandam, quòd defectus noſtros alii ſciunt & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc facilius alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt ſuam depreſſionem levat ad gloriam.

Humili ſua ſecreta revelat, & ad ſe dulciter trahit & invitat.

Humilis accepta confuſione, ſatis bene eſt in pace: quia ſtat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

CAP.

CAP. III.

De bono pacifico homine.

I. TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magìs prodeſt, quàm bene doctus.

Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & facilitèr malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Quia autem male contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpe, quod dicere non deberet & omittit, quod ſibi magìs facere expediret.

Conſiderat, quid alii facere tenentur & negligit, quid ipſe teneatur. Ha-

Habe ergo primò zelum ſu-
er teipſum, & tunc juſtè zelare
oteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene ſcis facta tua ex-
uſare, & colorare, & aliorum
xcuſationes non vis recipere.
Juſtius eſſet, ut te accuſares,
t fratrem tuum excuſares.
Si portari vis, & alium porta.
Vide, quàm longe es adhuc
vera charitate & humilitate?
quæ nullitate? novit iraſci, vel
ndignari, niſi tantum ſibi.

Non eſt magnum, cum bonis
& manſuetis converſari: hoc e-
nim omnibus naturaliter placet,
& unuſquiſque libenter pacem
habet, & ſecum ſentientes magis
diligit.

Sed cum duris & perverſis,
aut indiſciplinatis, aut nobis
contrariantibus pacificè poſſe vi
vere

vere, magna gratia est, & laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt, qui seipsos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores.

Et sunt, qui seipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere studeant.

Est tamen tota pax nostra in hac misera vita, potius in humili sufferentia ponenda, quàm in non sentiendo contraria.

Qui melius scit pati, majorem tenebit pacem. Iste est victor sui & dominus mundi, amicus Christi & hæres cæli.

CAP. IV.

De pura mente, & simplici intentione.

1. DUabus alis homo sublevatur

tur à terrenis, simplicitate scilicet & puritate.

Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit *Deum*, puritas apprehendit, & gustat.

Nulla bona actio te impedit, si liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, liber sanctæ doctrinæ esset.

Non est creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet.

2. Si tu esses intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & bene caperes.

Cor purum penetrat cælum & infernum.

Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exterius.

Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

Et si est alicubi tribulatio & angustia, hoc melius novit mala conscientia.

Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integre ad Deum se convertens, à torpore exuitur; & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem.

Sed quando perfectè incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat.

CAP.

CAP. V.

De propria consideratione.

1. NOn possumus nobis ipsis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus.

Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus.

Sæpe etiam non advertimus, quòd tam cæci intus sumus.

Sæpè male agimus, & pejus excusamus.

Passione interdum movemur & zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, & nostra majora pertransimus.

Satis citò sentimus & ponderamus quid ab aliis sustinemus: sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus.

Qui bene & rectè sua ponderaret, non esset, quod de alio graviter judicaret.

2. Internus homo ſui ipſius curam omnibus curis anteponit, & qui ſibi ipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

Nunquam eris internus & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexeris.

Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglectô) profeciſti.

Si debes habere pacem, & unionem veram: oportet, quod totum adhuc poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, ſi te feriatum ob omni temporali cura conſerves.

Valde deficies, ſi aliquid temporale reputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut de Deo sit.

Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura.

Amans Deum anima sub Deo despicit universa.

Solus Deus æternus & immensus, implens omnia, solatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAP. VI.

De lætitia bonæ conscientiæ.

I. GLoria boni hominis, testimonium bonæ conscientiæ.

Habe bonam conscientiam, & habebis semper lætitiam.

Bona conscientia valde multa potest portare, & valde læta est inter adversa.

Mala conscientia semper timida est & inquieta.

Suaviter requiescès, si cor tuum te non reprehenderit.

Noli lætari, nisi cum bene feceris.

Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam sentiunt pacem: quia *non est pax impiis, dicit Dominus.*

Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala: & quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repente exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non est grave amanti; sic enim gloriari, est gloriari in cruce Domini.

Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur.

Mundi gloriam semper comitatur tristitia.

Bonorum gloria in conscientiis

tiis eorum, & non in ore hominum. Justorum lætitia de *Deo*, & in Deo est: & gaudium eorum, de veritate.

Qui veram & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat.

Et qui temporalem requirit gloriam aut non ex animo contemnit, minus amare cõvincitur cæleſtem.

Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facile erit contentus & pacatus cujus conſcientia munda eſt.

Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris.

Quod es, hoc es; nec major dici vales, quàm Deo teſte ſis.

Si attendis, quid apud te ſis intus; non curabis, quia de te loquuntur homines.

Homo

Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo considerat actus, Deus verò pensat intentiones.

Bene semper agere, & modicum de se tenere, humilis animæ indicium est.

Nolle consolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ, signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet, quòd totaliter se Deo commisit.

Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est (ait B. Paulus) *sed quem Deus commendat.*

Ambulare cùm Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

CAP. VII.

De amore JESU super omnia.

1. BEatus, qui intelligit, quid sit amare Jesum: & contemnere

nere seipsum, propter Jesum.
Oportet dilectum pro dilecto
linquere, quia JEsus vult so-
s super omnia amari.
Dilectio creaturæ fallax & in-
bilis, dilectio Jesu, fidelis &
rseverabilis.
Qui adhæret creaturæ, cadet
m labili: qui amplectitur Je-
m, firmabitur in ævum.
Illum dilige, & amicum tibi
tine, qui omnibus recedentibus
non relinquet, nec patietur
fine perire.
Ab omnibus oportet te ali-
uando separari, sive velis, sive
olis.
2. Teneas te apud JEsum, vi-
ens & moriens: & illius fide-
tati te committe, qui, omni-
us deficientibus, solus te potest
ivare.
Dilectus tuus talis est naturæ,
t alienum non velit admittere:

sed

sed solus vult cor tuum haber & tanquam rex in proprio thr no sedere.

Si scires te bene ab omni cre tura evacuare, Jesus deberet t cum habitare.

Pæne totum perditum inv nies, quidquid extra Iesũ, in h minibus posueris.

Non confidas, nec initaris su per calamum ventosum: qui *omnis caro fœnum, & omnis gloria jus, ut flos fœni* cadet.

3. Citò decipieris, si ad exter nam hominum apparentiam tan tum aspexeris.

Si enim tuum in aliis quæri solatium & lucrum, senties sæ pius detrimentum.

Si quæris in omnibus Iesum in venies utique Jesum.

Si autem quæris teipsum, in venies etiam teipsum, sed ad tu am perniciem.

Plu

Plus enim homo nocivior sibi, Iesum non quærit, quàm totus mundus, & omnes sui adversarii.

CAP. VIII.

De familiari amicitia JESU.

QVando Iesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur: quando verò Iesus non adest, totum durum est.

Quando Iesus intus non loquitur, consolatio vilis est, si autem Iesus unum tantùm verbum loquitur, magna consolatio sentitur.

Non Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit; *Magister adest; & vocat te?*

Felix hora, quando Iesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritûs!

Quàm aridus & durus es sine Iesu!

IEsu! quàm insipiens & vanus, si cupis aliquid extra Iesum.

Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conferre, sine IEsu?

Esse sine Iesu, gravis est infernus: & esse cum Iesu, dulcis paradisus.

Si fuerit tecum Iesus, nullus poterit nocere inimicus.

Qui invenit Iesum, invenit thesaurum bonum, imo bonum super omne bonum.

Et qui perdit IEsum, perdit nimis multum, & plus quam totum mundum.

Pauperimus est, qui vivit sine IEsus & ditissimus, qui bene est cum Iesu.

3. Magna ars est, scire cum Iesu versari; & scire Iesum tenere magna prudentia.

Esto

Esto humilis & pacificus,& erit tecum Jesus.

Sis devotus & quietus, & manebit tecum Jesus.

Potes cito fugare Jesum, & gratiam ejus perdere, si volueris ad exteriora declinare.

Et si illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies,& quem tunc quæres amicum?

Sine amico non potes bene vivere & si Jesus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis & desolatus.

Fatuè igitur agis, si in aliquo altero confidis, aut lætaris.

Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quàm Jesum offensum.

Ex omnibus ergo charis;sit Jesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter Jesum Jesus autem propter sepsum.

Solus JEsus Christus singulariter est amandus; qui solus bonus & fidelis, præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipsum & in ipso, tam amici quàm inimici, tibi sint chari: & pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant & diligant.

Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet.

Nec velis quòd aliquis tecum in corde tuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore; sed sit Iesus in te, & in omni bono homine.

5. Esto purus & liber ab intus, sine alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te esse nudum, & purum cor ad Deum gerere, si vis vacare & videre, quàm suavis sit Dominus. Et

Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia ejus fueris præventus & intractus: ut omnibus evacuatis & licentiatis, solus cum solo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quasi tantum ad flagella relictus.

In his non debet dejici, nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare, & cuncta supervenientia sibi ad laudem Iesu Christi perpeti: quia post hyemem sequitur æstas; post noctem redit dies, & post tempestatem magna serenitas.

CAP. IX.

De carentia omnis solatii.

I. NOn est grave, humanum contemnere solatium, cùm adest divinum.

Magnum est,& valde magnum tam humano quàm divino posse carere solatio: & pro honore Dei,libenter exilium cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere.

Quid magni est, si hilaris sis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat.

Et quid mirum, si onus non sentit: qui portatur ab omnipotente, & ducitur à summo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro solatio, & difficulter homo exuitur à seipso.

Vicit sanctus martyr Laurentius seculum, cum suo sacerdote: quia omne, quòd in mundo delectabile videbatur, despexit: & summum Dei sacerdotem Sixtum,

tum, quem maxime diligebat, pro amore Christi, etiam, à se tolli clementer ferebat,

Amore igitur creatoris amorem hominis superavit: & pro humano solatio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ità & tu aliquem necessarium, & dilectum amicum, pro amore Dei disce relinquere.

Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris: sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multum & diu oportet hominem in seipso certare antequam discat seipsum plene superare, & totum affectum suum in Deum trahere.

Quando homo stat super seipsum, facile labitur ad consolationes humanas.

Sed verus amator Christi, & studiosus sectator virtutum, non

cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cùm igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cùm gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimium gaudere, nec maniter præſumere: ſed eſto magis humilior exdono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio.

Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cùm humilitate & patientia, expecta cæleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem.

Iſtud non eſt novum, nec alienum

enum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit sæpe talis alternationis modus.

5. Unde quidam, præsente jam gratia, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea. Non movebor in æternum.*

Absente verò gratia, quid in in se fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur dicens: *Audivit Dominus, & misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus.*

Sed in quo? *Convertisti*, inquit,

planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitiâ.

Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in fervore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit & recedit, ſecundùm ſuæ beneplacitum voluntatis. Unde beatus Iob ait: *Viſitas eum diluculo & ſubitò probas illum.*

6. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis.

Sive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, vel amici fideles; ſive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia & in propria paupertate relictus.

Tunc

Tunc non est melius remedium quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religiosum & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem.

Nullus sanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui prius, vel postea, non fuerit tentatus.

Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim sequentis consolationis, tentatio præcedens esse signum.

Nam tentationibus probatis, cælestis promittitur consolatio.

Qui vicerit, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ.*

8. Datur autem consolatio di-

vina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa.

Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono.

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideo non cesses te præparare ad certamen: quia à dextris & à siniſtris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

CAP. X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1. CUr quæris quietem, cùm natus sis ad laborem?

Pone te ad patientiam, magis quàm ad cõsolationes: & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam.

Quis enim sæcularium non libenter consolationem & lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset?

Excedunt enim spirituales conso-

consolationes omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ sunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, solæ jucundæ & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infusæ.

Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diu cessat.

2. Multum autem contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi, & magna confidentia sui.

Deus bene facit consolationis gratiam dando: sed homo male agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo.

Et ideo non possunt in nobis dona gratiæ fluere: quia ingrati sumus auctori: nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quòd dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem.

Non enim omne altum, sanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne desiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, unde semper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potiùs se pauperem & nudum confitebitur.

Da Deo, quòd Dei est: & tibi adscribe, quòd tuum est: hoc est Deo gratias pro gratia tribue;

tibi

tibi autem soli culpam: & dignam pœnam pro culpa, deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, & dabitur, tibi summum: nam summum non stat sine infimo.

Summi Sancti apud Deum, minimi sunt apud se: & quantò glorioſiores, tantò in se humiliores.

Pleni veritate & gloria cælesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi.

In Deo fundati & confirmati, nullo modo possunt esse elati.

Et qui totum Deo adscribuut, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt, sed gloriam, quæ à solo Deo est, volunt: & Deum in se & in omnibus Sanctis laudari semper omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5. Esto

5. Esto igitur gratus pro nimio, & eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo : & magis contemptibile, pro speciali dono.

Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum est, quod à summo Deo donatur.

Etiamsi pœnas & verba dederit, gratum esse debet : quia semper pro salute nostra facit quidquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro sublata. Oret ut redeat : cautus sit & humilis, ne amittat.

CAP. XI.

De paucitate amatorum crucis JESU.

1. HAbet Jesus nunc multos amato-

matores regni sui cælestis, sed paucos bajulatores suæ crucis.

Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

Multi Jesum sequuntur usq; ad fractionem panis: sed pauci usque ad bibendum calicem passionis.

Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis sequuntur.

Multi Jesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt.

Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab iso percipiunt.

Si autem Jesus se absconderit, & modicum eos | reliquerit; aut

in

in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Jesum, & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt.

Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Jesu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus!

Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt?

Nonne amatores sui magis, quàm Christi probantur, qui sua commoda & lucra semper meditantur?

Ubi

Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4. Rarò invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus.

Nam verum pauperem spiritu, & abomni creatura nudum, quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus.

Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est.

Et si fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est.

Et si habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest: scilicet unum, quòd summe sibi necessarium est.

Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat, & à se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat.

Cum-

Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil se feciſſe ſentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſervum inutilem ſe pronuntiet, ſicut Veritas ait: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite, Servi inutiles ſumus.*

Tunc vere pauper, & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cùm Prophetadicere: *Quia unicus & pauper ſum ego.*

Nemo tamen iſto ditior: nemo potentior, nemo liberior: qui ſe & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.

CAP. XII.

De regia via ſanctæ Crucis.

1. DUrus multis videtur hic ſermo: *Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Jeſum.*

Sed

Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: *Discedite à me maledicti in ignem æternum.*

Qui enim modo libenter audiunt, & sequntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc signum crucis erit in cælo, cùm Dominus ad judicandum venerit.

Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Christum judicem cùm magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quàm itur ad regnum?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus: in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus: in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis. Non

Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, & sequere Iesum, & ibis in vitam æternam.

Præcessit ille bajulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet: & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcunque volueris: & non invenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis.

Dispon-

Dispone & ordina omnia secundùm tuum velle & videre & non invenies nisi semper aliquid pati debere, aut sponte, aut invite; & ita crucem semper invenies.

Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4. Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis: & quod amplius est, sæpe tibimet ipsi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio vel solatio liberari seu allevari poteris: sed donec Deus voluerit, oportet ut sustineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione pati discas, & ut illi totaliter te subjicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter sentit

passio-

passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati.

Crux ergo semper parata est, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicunque cucurreris: quia ubicunque veneris, teipsum tecum portas, & semper teipsum invenies.

Converte te supra, converte te infra: converte te extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit.

Si invite portas, onus tibi facis, & teipsum magis gravas: & tamen oportet ut sustineas.

Si abjicis unam crucem, aliam pro

pro cui dubio invenies, & forsitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quòd nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum in mundo, sine cruce & tribulatione fuit

Nec enim Jesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. *Oportebat* (ait) *Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam.*

Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium?

Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota ista vita mortalis plena est miseriis, & circumsignata crucibus.

Et quantò alius quis in spiritu pro-

tu profecerit, tanto graviores sæpe cruces invenit: quia exilii sui pœna magis ex amore crescit.

8. Sed tamen, iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suæ crucis.

Nam dùm sponte se illi subjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ consolationis convertitur.

Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam gratiam roboratur.

Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adversitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore & tribulatione esse non velit: quoniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura & graviora pro eo perferre potuerit. Non

Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest & agit in carne fragili, ut quòd naturaliter semper abhorret & fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur & diligat.

9. Non est secundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare & servituti subjicere, honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despicere & despici optare, adversa quæque cùm damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad te ipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed si in Domine confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo. & subjicientur ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum & diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo, sicut bonus & fidelis servus Christi, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præpara te ad toleranda multa adversa & varia incommoda, in hac misera vita: quia sic tecum erit, ubicumque fueris: & sic revera invenies, ubicumque latueris.

Oportet ita esse: & non est remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore, quam ut te patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, & partem cum eo habere desideras.

Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus: sicut sibi magis placuerit.

Tu verò, pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes: quia non

non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiamsi solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo: tunc bene tecum esse æstima, quia inveniſti paradisum in terra.

Quamdiu pati grave tibi est, & fugere quæris: tamdiu male habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quòd esse debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet citò meliùs, & pacem invenies.

Etiamsi raptus fueris usque ad tertium cælum ~~cum~~ Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo. *Ego* (inquit Jesus) *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.*

Pati ergo tibi remanet, si Je-

sum diligere, & perpetuo illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Iesu pati: quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit.

Nemo aptus ad comprehendendum cælestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil

Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis magis conformior.

Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri, in multis suavitatibus & consolationibus: sed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius & utilius saluti hominum, quàm pati, fuisset; Christus utique verbo & exemplo ostendisset.

Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifeste ad crucem portandam hortatur, & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, &*

tollat crucem suam, & sequatur me.

Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

FINIS Lib. II.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER TERTIUS.

De interna consolatione.

AD LECTOREM.

Quia hic liber magna sui parte per modum colloquii inter Deum & hominem; seu Dominum & servum *scriptus est, diligenter observandum* lectori, *ubi vices loquendi mutentur: alios vis verborum, & scopus pii* scriptoris *sæpe lectorem fugiet. Itaque nos distinctionis gratia literas D. & S. id est,* Dominus & servus, *apposuimus.*

CAP.

CAPUT I.

De interna Christi locutione ad animam fidelem

I. *AUdiam, quid loquatur in me Dominus Deus.*

Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit, & de ore ejus, consolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini susurri suscipiunt, & de mundi hujus susurrationibus nihil advertunt.

Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem: sed intus auscultant veritatem docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti.

Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cælestia magis ac magis per quotidiana exercitia se studeant præparare.

Beati,

Beati, qui Deo vacare gestiunt & ab omni impedimento seculi se excutiunt.

Animadverte hæc anima mea, & claude sensualitatis tuæ ostia: ut possis audire, quid in te loquatur Dominus *D*eus tuus. Hæc dicit dilectus tuus:

2. *D.* Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua.

Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia transitoria, quære æterna.

Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, si fueris à creatore deserta?

Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitum ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAP.

CAP. II.

Rogat ut Deus intus sibi loquentem audiat.

1. *Serv.* LOquere *Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego, da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.*

Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Israël ad Moysen: *Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.*

Non sic Domine, non sic oro: sed magis cum Samuele Prophetа humiliter ac desideranter obsecro: *Loquere Domine, quia audit servus tuus.*

Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex Prophetis sed tu potius loquere Domine Deus, inspirator & illuminaror omnium

um Prophetarum : quia tu solus sine eis potes me perfecte imbuere ; illi autem sine te nihil proficient.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

Pulchriter dicunt ? sed, te tacente, cor non accendunt.

Litteras tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum.

Mandata edicunt, sed tu juvas ad perficiendum.

Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum.

Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis & illuminas.

Illi exterius rigant, sed tu fæcunditatem donas.

Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moy-

Moyſes, ſed tu *Domine Deus* meus æterna veritas: ne forte moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantum foris admonitus, & intus non accenſus:

Ne ſit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non ſervatum.

Loquere igitur *Domine, quia audit ſervus tuus: verba* enim *vitæ æternæ habes.*

Loquere mihi, ad qualemcunque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAP. III.

Quod verba Dei cum humilitate ſunt audienda: & quòd multi ea non ponderat.

1. *Dom.* AUdi fili verba mea, verba ſuaviſſima, omnem.

mnem Philosophorum & Sapientium hujus mundi scientiam excedentia.

Verba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu pensanda.

Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

S. Et dixit: *Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à diebus malis*, & non desolietur in terra.

2. *D.* Ego, inquit Dominus, locui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt & duri.

Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: facilius sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia

& parva, & ſervitur ei aviditate magna: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus ſervit & obedit, ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? *Erubeſce Sidon, ait mare.* Et ſi cauſam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes ſemel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promiſſione, die noctuque fatigari non timetur.

3. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubeſce ergo ſerve piger & que

queruloſe, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam.

Gaudent illi amplius ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Equidem ſpe ſua nonnunquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promiſi, dabo: quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit.

Ego remuneraror ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria.

Quod non intelligis, cùm legis, cognoſces in die viſitationis.

Dupliciter ſoleo electos meos

visitare, tentatione scilicet & consolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitam; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui habet verba mea, & spernit ea, habet, qui judicet eum in novissimo die.

5. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus servulus tuus, & abjectus vermiculus, multò pauperior & contemptibilior, quàm scio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo.

Tu solus bonus, justus & sanctus; tu omnia potes, omnia praestas, omnia impples, solum peccatorem inanem relinquens.

Reminiscere miserationum tua-

rum

rum, & imple cor meum gratiâ tuâ, qui non vis esse vacua opera tua.

6. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à me: noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat *anima mea, sicut terra sine aqua tibi.*

Domine, *doce me facere voluntatem tuam*, doce me coram te dignè & humiliter conversari: quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognovisti antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo.

CAP. IV.

Quòd in veritate & humilitate coram Deo conversandum est.

I. D. Fili, ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui quære me semper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine verum est. Sicut dicis, ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & usque ad salutarem finem conservet.

Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. D.

2. *D.* Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta sunt, & placita coram me.

Cogita peccata tua cum displicentia magna & mœrore: & nunquàm reputes te aliquid esse propter opera bona.

Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus.

Ex te semper ad nihil tendis; cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris.

Non habes quidquam unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quàm vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretiosum & admirabile; nil reputatione appareat dignum: nil vero laudabile & desiderabile, nisi quòd æternum est.

Placeat tibi ſuper omnia æterna Veritas, diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas.

Nil ſic timeas, ſic vituperes & fugias ſicut vitia & peccata tua: quæ magis diſplicere debent, quàm quælibet rerum damna.

Quidam non ſincerè coram me ambulant, ſed quadam curioſitate & arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes.

Hi ſæpe in magnas tentationes & peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me eis adverſante, labuntur.

4. Time judicia Dei, expaveſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti.

Quidam ſolùm portant ſuam devo-

devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde.

Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inserviunt: & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena despicere, & amare cœlestia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte desiderare.

CAP. V.

De mirabili effectu divini amoris.

I. *S.* BEnedico te Pater cælestis, Pater Domini mei JEsu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater misericordiarum, &

Deus totius consolationis, gratias tibi, qui me indignum omni consolatione, quandoque tua recreas consolatione.

Benedico te semper & glorifico, cum unigenito Filio tuo Spiritu sancto paraclito in sæcula sæculorum.

Eja Domine Deus amator sancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei. Tu spes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; ideo necesse habeo à te confortari & consolari; propterea visita me sæpius, & instrue disciplinis sanctis.

Libera me à passionibus malis & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus sana-

sanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. D. Magna res est amor, magnum omnino bonum: quod solum seve facit omne onerosũ, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit.

Amor Jesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat.

Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aspectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat.

Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber eſt, & non renetur.

Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona.

Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit.

Amor onus non ſentit, labores non reputat: plus affectat, quàm valeat: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non lassatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: sed sicut vivax flamma & ardens facula, sursum erumpit, secureque pertransit.

Si quis amat, novit quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6. *S.* Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore deguſtare, quàm suave sit amare, & in amore liquefieri & natare.

Tenear amore, vadens supra me, præ nimio fervore & stupore.

Can-

Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altũ, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te plusquam me, nec nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. D. Est amor volox, sincerus, pius, jucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum nunquam quærens.

Ubi enim seipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

Est amor circumspectus, humilis & rectus: non mollis, non levis; nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus.

Est amor subjectus & obediens Prælatis, sibi vilis & despectus, Deo devotus & gratificus, fidens & sperans semper in eo, etiam cum

cum sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari.

Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti: nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAP. VI.

De probatione veri amatoris.

1. *D.* FIli, non es adhuc fortis & prudens amator.

S. Quare Domine?

D. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè consolationem quæris.

Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

2.

2. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem.

Affectum potius attendit, quàm censum: & infra dilectum, omnia data ponit.

Nobilis amator non quiescit in dono; sed in me super omne donum.

Non est ideo totum perditum, si quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis sentis, quàm velles.

Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cœlestis: super quo non nimium inniten-dum: quia vadit, & venit.

Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti.

3. Non

3. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacunque materia ingestæ.

Forte serva propositum,& intentionem rectam ad Deum.

Nec est illusio, quod aliquando in excessum subito raperis,& statim ad solitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invitè magis pateris, quàm agis: & quam diu displicent & reniteris,meritum est & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione à proprii cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit,

gerit, ut tædium tibi faciat & horrorem ut ab oratione revocet, & sacra lectione.

Displicet sibi humilis confessio, & (si posset) à Communione cessare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Sibi imputa, cum mala inserit & immunda. Dicito illi:

Vade immunde spiritus, erubesce miser, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem ullam sed Iesus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus.

Malo mori, & omnem pœnam subire quàm tibi consentire.

Tace & obmutesce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliris molestias. *Dominus illu-*

illuminatio mea & salus mea, quem timebo?

Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus & redemptor meus.

5. Certa tanquam miles bonus: & si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave à vana complacentia & superbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pænè incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem, ruina hæc superborum de se stultè præsumentium.

CAP.

CAP. VII.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia.

I. D. FIli, utilius est tibi & securius, devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tanquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius potest mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quam, miser & inops esse soles sine gratia.

Nec est in eo tantum spiritualis vitæ profectus, cùm consolationis habueris gratiam: sed cum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus subtractionem: ita, quòd tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua

reliqua opera tua ex usu facienda, omnino dilabi permittas.

Sed sicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te est, facias : nec propter aridita-tem, seu anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim sunt, qui cum non bene eis succesſerit statim impatientes fiunt aut desides.

Non enim semper est in potestate hominis via ejus, sed Dei est dare, & consolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non amplius.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, seipsos destruxerunt : quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non pensantes suæ parvitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequẽtes quàm rationis judicium.

Et quia majora præsumpserunt,

runt, quàm Deo placitum fuit, idcirco gratiam citò perdiderunt.

Facti sunt inopes & viles relicti, qui incælum posuerunt nidũ sibi ut humiliati & depaupeati, discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare.

Qui adhuc novi sunt & imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi.

3. Quod si suum sentire magis sequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu voluerint.

Rarò sibi ipsis sapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius est, sapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quàm magni scientiarum thesauri cùm vana complacentia.

Meli-

Melius est tibi minus habere, quàm multum unde posses superbire.

Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliviscens pristinæ inopiæ suæ, & casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam satis virtuosè sapit, qui tempore adversitatis & cujusque gravitatis, nimis desperatè sē gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat ac sentit.

4. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, sæpe tempore belli nimis dejectus & formidolosus reperietur.

Si scires semper humilis & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum bene moderari & regere, non incideres tam cito in periculum & offensam.

Consilium bonum est, ut fervoris

voris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reverti; quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Utilior eſt ſæpe talis probatio, quàm ſi ſemper proſperè pro tua haberes voluntate.

Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat: vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu:

Sed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus, ſi Dei honorem purè & integrè ſemper quærat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAP.

CAP. VIII.

De vili æstimatione sui ipsius, in oculis Dei.

L. S. LOquar ad Dominum meum, *cum sim pulvis & cinis?*

Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (sicut sum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æstimatio, quantulacumque minima, in valle nihilitatis meæ submergetur, & peribit in æternum.

Ibi ostendes me mihi, quid sum aut quid fui, & quò deveni: quia nihil sum, & nescivi.

Si mihi ipsi relinquor, ecce

nihil, & tota infirmitas: si autem subitò me respexeris, statim fortis efficior & novo repleor gaudio.

Et mirum valde, quod sic repente sublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis prævenies me, in tam multis subveniens necessitatibus, à gravibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis.

Me siquidem malè amando, me perdidi; & te solum quærendo, & purè amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi.

Quia tu, ô dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id quàm audeo sperare vel rogare.

3. Benedictus sis Deus meus: quia

quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquàm cessat benefacere etiam ingratis, & longè à te aversis.

Converte nos ad te, ut simus grati: humiles, & devoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAP. IX.

Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.

I. D. FIli, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimatus, si verè desideras esse beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpius ad seipsum & ad creaturas malè incurvatus!

Nam si teipsum in aliquo quæris, statim in te deficis & arescis.

Omnia ergo ad me principa-

liter referas, quia ego sum qui omnia dedi.

Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia: & ideo ad me, tanquam ad suam originem cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi sponte & liberè deserviunt gratiam pro gratia accipient.

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur & anguſtiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum te habere volo: & cum magna

distri-

districtione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

Et si intraverit cælestis gratia & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit. Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires.

Si recte sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis; quia *nemo bonus, nisi solus Deus.* qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAP. X.

Quod spretô mundô, dulce est servire DEO.

I. S. NUnc iterum loquar? Domine, & non silebo; dicam in auribus Dei mei, & Regis mei qui est in excelso.

O quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus?

Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quàm largiris amantibus te.

In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non essem, fecisti me: & cum errarem longè à te, reduxisti me, ut servirem tibi: & præcepisti ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te.

Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui & perii?

Fecisti, ultra omnem spem, misericordiam cum servo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti.

Quid

Quid retribuã tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicatis, ſæculo renuntient, & monaſticam vitam aſſumant.

Numquid magnum eſt, ut tibi ſerviam, cui omnis creatura ſervire tenetur?

Non magnum mihi videri debet ſervire tibi: ſed hoc potius magnum mihi & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum dignaris in ſervum recipere, & dilectis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & unde tibi ſervio.

Verumtamen viceverſa, tu magis mihi ſervis, quàm ego tibi.

Ecce, cælum & terra, quæ in miniſteriũ hominis creâſti præſto ſunt, & faciunt quotidie quæcunque mandâſti.

Et hoc parùm eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinâſti. Tran-

Transcendit autem hæc omnia, quia tu ipse homini servire dignatus es, & teipsum daturum ei promisisti.

4. Quid dabo pro omnibus istis mihibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ!

Utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem!

Verè tu es dignus omni servitio, omni honore, & laude æterna.

Vere Dominus meus es, & ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire.

Sic volo, sic desidero: & quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi servire, & omnia propter te contemnere.

Habe-

Habebunt enim gratiam magnam, qui ſpontè ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervituti.

Invenient ſuaviſſimam Spiritûs ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam & omnem mundanam neglexerint curam.

7. O grata & jucunda Dei ſervitus, & qua homo veraciter efficitur liber & ſanctus.

O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum, & ſemper optandum ſervitium, quô ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum!

CAP.

CAP. XI.

Quod desideria cordis examinanda sunt & moderanda.

I. *D.* FIli, oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum bene didicisti.

S. Quæ sunt hæc, Domine?

D. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum: & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Desideria te sæpe accendunt, & vehementer impellunt: sed considera, án non propter tuum commodum magis movearis.

Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocunque ordinavero: si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc est quod te impedit & gravat.

2. Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto,

cèpto, me non consulto: ne forte postea pæniteat, aut displiceat, quod primò placuit, & quasi pro meliore zelâsti.

Non enim omnis affectio quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refrænatione uti etiam in bonis studiis & desideriis: ne per importunitatem, mentis distractionem incurras: ne aliis per indisciplinationem scandalum generes: vel etiam per resistentiam aliorum, subitò turberis & corruas.

3. Interdum verò oportet violentia uti, & viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, ut subjecta sit etiam nolens spiritui.

Et

Et tamdiu castigari debet, & cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia, pauciscque contentari discat, & simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

CAP. XII.

De informatione patientiæ, & luctamine adversus concupiscentias.

1. *S.* DOmine Deus, ùt video patientia est mihi valde necessaria, multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore vita mea.

D. Ita est, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat.

Sed tunc etiam æstimare te pacem invenisse, cùm fueris variis

iis tribulationibus exercitatus,
t in multis contrarietatibus pro
atus.

2. Si dixeris, te non posse
ulta pati, quomodo tunc susti-
ebis ignem purgatorii?

De duobus malis, minus est
mper eligendum.

Ut ergo æterna futura supplii-
ia possis evadere, mala præsen-
ia studeas pro Deo æquanimi-
er tolerare.

An putas, quòd homines secu-
i hujus nihil vel parùm patian-
ur? Nec hoc invenies etiamsi
elicatissimos quæsieris.

S. Sed habent multas delecta-
iones, & proprias sequuntur vo-
luntates: ideoque parum pon-
derant suas tribulationes.

3. *D.* Esto, ita sit, ut habeant
quidquid voluerint: sed quam-
iu putas, durabit?

Ecce, quemadmodum fumus

deficient abundantes in seculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

Sed & cum adhuc vivunt, non sine amaritudine, & tædio ac timore, in eis quiescunt.

Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Justè illis fit; ut, qui inordinate delectationes quærunt, & sequuntur, non sine confusione & amaritudine eas explent.

4. O quam breves, quàm falsæ, quàm inordinatæ & turpes omnes sunt?

Verum tamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo *fili, post concupiscentias tuas*

nuas non eas, & à voluntate tua avertere. (*Eccl. 18.*) *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.* (*Psal. 36.*)

5. Etenim si veraciter vis delectari, & abundantius à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio.

Et quantò te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tantò in me suaviores & potentiores consolationes invenies.

Sed primo, non sine quadam tristitia & labore certaminis, ad has pertinges.

Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: sed fervore spiritus frenabitur.

Instigabit & exacerbabit Te serpens antiquus, sed oratione fugabitur: insuper & labore utili aditus ei magnus obstruetur.

CAP. XIII.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum JESU Christi.

I. D. FIli, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia: & qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter & sponte suo superiori se subdit, signum est quòd caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat & remurmurat.

Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subjugare.

Citius namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus.

Non est molestior & pejor animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non bene concordans spiritui.

Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversus carnē & sanguinem.

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis & nihil, propter Deum te homini subdis: quando ego omnipotens & altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subjeci?

Factus sum omnium humillimus & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceres.

Disce optemperare pulvis. Disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incurvare.

Disce

Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subjectionem te dare.

3. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed ita subjectum & parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri?

Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres.

Et ut ad veram subjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP.

CAP. XIV.

De occultis Dei judiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

I. S. INtonas super me judicia tua Domine, & timore ac tremore cõcutis omnia ossa mea, & expavescit anima mea valde.

Sto attonitus, & considero; quia cæli non sunt mundi in cõspectu tuo.

Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me?

Ceciderunt stellæ de cælo, & ego pulvis quid præsumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas.

Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas.

Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas.

Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas.

Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non ad ſit tua ſacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati verò, erigimur & vivimus.

Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3. O quam humiliter & abjectè mihi de meipſo ſentiendum eſt! quam nihili pendendum, ſi quid boni videar habere!

O quam profundè ſubmittere me debeo ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me eſſe invenio, quàm nihil & nihil!

O pon-

Opondus immensum! ô pelagus intransnatabile: ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil!

Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Absorpta est omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorū tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo?

Numquid gloriabitur lutum contra formantem se? Isa. 29.

Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus cor in veritate subjectum est Deo?

Non eum totus mundus erigit, quem veritas sibi subjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit.

Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil: deficient e-

nim cum sonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum. Psal. 116.*

CAP. XV.

Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili.

I. D. Fili, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, si mihi videris expedire, & utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium.

Non enim omne desiderium est à Spiritu sancto, etiamsi homini videatur rectum & bonum.

Difficile est pro vero judicare,

re, utrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu.

Multi in fine ſunt decepti, qui primo bono ſpiritu videbantur inducti.

2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quid quid deſiderabile menti occurrit maximeque cū propria reſignatione, mihi totùm committendum eſt, atque dicendum.

Domine, tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc illud, ſicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis, & quando vis.

Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus,

In manu tua sum, gyra & reversa me percircuitum.

En servus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi: utinam dignè & perfectè.

3. Concede mihi benignissime Iesu gratiam tuam: ut mecum sit, & mecum laboret, mecumq; usque in finem perseveret.

Da mihi hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acceptum est, & charius placet.

Tua voluntas mea sit, & mea voluntas tuam semper sequatur, & optime ei concordet.

Sit mihi unum velle & nolle tecum nec aliud posse, velle aut nolle, nisi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc seculo.

Da mihi super omnia desiderata

rata in te requiescere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu sola requies; extra te dura sunt omnia & inquieta. *In hac pace in idipsum*, hoc est, in te uno summo æterno bono, *dormiam & requiescam*. Amen.

CAP. XVI.

Quod verum solatium in solo Deo est quærendum.

I. QVidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non hic expecto, sed in posterum.

Quod si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus deliciis frui possem, certum est, quòd diu durare non possent.

Unde non poteris anima mea plenè consolari, nec perfectè recreari; nisi in Deo consolatore pauperum, ac susceptore humilium.

Expe-

Expecta modicum anima mea, expecta divinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo.

Si nimis inordinatè ista appetis præsentia, perdes æterna & cœlestia.

Sint temporalia in usu, æterna in desiderio.

Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiamsi omnia creata bona haberes, non posses esse felix & beata: sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas consistit.

Non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus: sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundi corde, quorum conversatio est in cœlis.

Vanum est & breve omne humanum solatium.

Beatum & verum solatium, quod intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine Jesu, in omni loco & tempore.

Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio.

Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & justa probatio pro summo solatio.

Non enim *in perpetuum iraſcêris, neque in æternum comminaberis.*

CAP. XVII.

Quod omnis sollicitudo in Deo stata enda sit.

I. D. Fili, sine me tecum agere, quod volo: ego scio quid expedit tibi. To

Tu cogitas, sicut homo, tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus,

S. Domine, verum est quod dicis. Major est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere possum pro me.

Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te.

Domine dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit.

Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æque semper benedictus.

D. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare,

Ita

Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum.

Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & dives.

2. S. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me,

Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum contingentibus gratias agere.

Custodi me ab omni peccato; & non timebo mortem nec infernum.

Dummodo in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

CAP XVIII.

Quod temporales miseriæ, exemplo Christi, æquanimiter sunt ferendæ.

I. D. Fili, ego descendi de cælo pro tua salute: susce-

pi

fcepi tuas miſerias, non neceſſitate, ſed charitate trahente: ut patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres:

Nam ab hora ortus mei, uſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confuſiones & opprobria benignè ſuſtinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2. *S.* Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum eſt, ut ego miſellus peccator, ſecundum voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe voluerit, onus corruptibilis vitæ, pro ſalute mea portem. Nam

Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorū tuorum vestigiis infirmis tolerabilior & clarior.

Sed & multo magis consolatoria, quàm olim in lege veteri fuerit, cum porta cæli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum cælorū quærere curabant.

Sed neque qui tunc justi erant & salvandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre: quod viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnū tuum ostendere?

Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus

lamus ad te, qui es corona nostra.

Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret?

Heu, quanti longe retroque manerent, nisi tua præclara exẽpla inspicerent!

Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

CAP. XIX.

De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.

I. D. QVid est quod loqueris fili? Cessa conqueri, considerata mea, & aliorum Sanctorum passione.

Nondum usque ad sanguinem restitisti.

Parum est quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati,

tati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima.

Et si tibi minima non videtur, vide ne & hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patientet sufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis, & amplius promereris: feres quoque levius animo & usu ad hoc non segniter paratis.

Nec dicas: Non valeo hæc ab homine talia pati, nec hujuscemodi mihi patienda sunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram: sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro.

Infi-

Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit, sed magis personas, & offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrum à Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum à bono & sancto viro, vel à perverso & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque & quotiescunque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat.

Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto

4. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recusas coronari.

Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter.

Sine labore, non tenditur ad requiem: nec sine pugna, pervenitur ad victoriam.

S. Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam.

Tu scis, quod modicum possum pati, & quod cito dejicior, levi exurgente adversitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te valde salubre est animæ meæ.

CAP.

CAP. XX.

De confessione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miseriis.

I. S. Confitebor adversum me injustitiam meam: cōfitebor tibi Domine infirmitatē meam.

Sæpe parva res est, quæ me dejicit & contristat.

Propono me fortiter acturum: sed cum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit.

Valde vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantulū, tutum, cum non sentio, invenio me nonnunquam pæne devictū ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam.

Miserere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus usquequaque.

Hoc

Hoc est, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quòd tam labilis sum, & infirmus ad resistendum passionibus.

Etsi non omnino ad consensionem, tamen mihi etiam molesta & gravis est earum infectatio, & tædet valdè sic quotidie vivere in lite,

Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multo facilius irruūt abominandæ semper phantasiæ, quam discedunt.

3. Utinam, fortissime DEUS Israël, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem & dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcunque perrexerit.

Robora me cælesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plane subacta, prævaleat dominari: adversus

quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima.

Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ: ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia?

Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit: ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniūt, & inſperatè.

4. Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes?

Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit & vanus nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis dominantur.

Sed

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ : sed pœnæ ac miseriæ justè sequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

2. Sed vincit (proh dolor) delectatio prava mentem mundo deditam, & esse sub sentibus delicias reputat : quia Dei suavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustavit.

Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem veris abrenuntiatoribus promissam non ignorant; & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clarius vident.

CAP. XXI.

Quod in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.

I. S. SUper omnia, & in omnibus, requieſces anima mea in Domino ſemper, quia ipſe Sanctorum æterna requies

Da mihi, dulciſſime & amantiſſime Jeſu, in te ſuper omnem creaturam requieſcere; ſuper omnem ſalutem & pulchritudinem; ſuper omnem gloriam & honorem; ſuper omnem potentiam & dignitatem; ſuper omnẽ ſcientiam & ſubtilitatem: ſuper omnes divitias & artes; ſuper omnem lætitiam & exultationẽ; ſuper omnem famam & laudem; ſuper omnem ſuavitatem & conſolationem; ſuper omnem ſpem & promiſſionem; ſuper omne meritum & deſiderium.

Super omnia dona & munera, quæ

quæ potes dare & infundere: ſuper omne gaudium & jubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire.

Denique ſuper Angelos & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cæli: ſuper omnia viſibilia, & ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus ſuper omnia optimus: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus: tu ſolus ſuaviſſimus & ſolatioſiſſimus.

Tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus, & glorioſiſſimus ſuper omnia in quo cuncta bona ſimul & perfecte ſunt, & ſemper fuerunt, & erunt.

Atque ideo minus eſt & inſufficiens, quidquid præter teipſum mihi donas, aut de teipſo revelas,

las, vel promittis: te non viso, nec plenè adepto.

Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3. O mi dilectissime sponse Iesu Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pausandum in te? Purissime

O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quam suavis es Domine Deus meus.

Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non sentiam me: sed te solum, supra omnem sensum & modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia

Quia multa mala in hac valle miseriarū occurrunt, quæ me sæpius conturbant, contristant, & obnubilant: sæpius impediunt, alliciunt, & implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus; præsto semper beatis spiritibus.

Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4. O Jesu splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi.

Usquequo tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia.

Veni, veni: quia sine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu læti-

lætitia mea: & sine te, vacua est mensa mea,

Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus: donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

5. Quærant alii pro te aliud, quodcunque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna.

Non reticebo, nec deprecari cessabo: donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris.

D. Ecce adsum, Ecce ego ad te quia invocasti me. Lacrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te.

6. *S.* Et dixi: Domine, vocavi te, & desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te.

Tu enim prior excitasti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cùm servo tuo, secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valdè ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis?

Non enim est similis tui, in cunctis mirabilibus cæli & terræ

Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & providentia tua reguntur universa.

Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia: te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

CAP. XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1. SAPeri Domine cor meum in

in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare.

Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali quàm in speciali memorari: ut digne tibi ex hinc valeam gratias referre.

Verum scio & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere.

Minor ergo sum omnibus bonis mihi præstitis: & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Et

Et si alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt: & sine te, nec minimum potest haberi.

Ille, qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, minori insultare: quia ille major & melior, qui sibi minus adscribit & in regratiando humilior est, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem se existimat, & indigniorem se judicat, aptior est ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet; nec indignanter ferre, neque ditiori invidere: sed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, sine personarum acceptione, tua munera largiris.

Omnia

Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus.

Tu scis, quid unicuique donari expediat: & cur iste minus, & ille amplius habeat, non nostrum sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius & secundum homines laus & gloria apparet: ita ut considerata quis paupertate & vilitate personæ suæ, non modo gravitatem aut tristitiam vel dejectionem inde concipiat, sed potius consolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares & domesticos.

Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos *principes super omnem terram constituisti.* Fac-

Fuerunt tamen sine querela conversati in mundo, tam humiles & simplices, sine omni malitia & dolo, ut etiam *pati contumelias gauderent pro nomine tuo*: & quæ mundus abhorret: ipsi amplecterentur affectu magno

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem tuorum beneficiorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ.

De qua tantum contentari debet & consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus.

En ita pacificus & contentus in novissimo sicut in loco primo: atque ita libenter despicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, cæteris honorabilior & major in mundo.

Nam voluntas tua & amor honoris tui omnia excedere debet:

& plus eum consolari, magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data vel danda.

CAP. XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

I. *D.* FIli, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire.

D. Stude, fili, alterius potius facere voluntatem, quàm tuam.

Elige semper minus, quàm plùs habere.

Quære semper inferiorem locum, & omnibus subesse.

Opta semper & ora, ut voluntas Dei integre in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2. *S.* Domine, sermo tuus iste brevis multum in se continet perfectionis.

Par-

Parvus est dictu, sed plenus sensu, & uber in fructu.

Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum sentio & gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio.

Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge majorem gratiam: ut possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

3. *Domine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus auxilium meum respice.*

Quoniam insurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam *Psalm.* 70.

Quomodo pertransibo illæsus: quomodo perfringam eas?

D. Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. A-

periam januas carceris, & arcana secretorum revelabo tibi.

S. Fac Domine, ut loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes.

Hæc spes & unica consolatio mea, ad te omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter consolationem tuam expectare.

4 *Clarifica* me, Jesu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras universas.

Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ, resonet in aula sancta, hoc est, inconscientia pura

Impera ventis & tempestatibus: dic mari, Quiesce, & Aquilo-

ni

loni, Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

5 Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant super terram; quia terra sum inanis & vacua, donec illumines me.

Effunde gratiam de super: perfunde cor meum rore cæleſti, miniſtra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum.

Eleva mentem preſſam mole peccatorum, & ad cæleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: ut, guſtata ſuavitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare & conſolari.

Junge me tibi, inſeparabili dilectionis vinculô: quoniam tu

solus sufficis amanti, & absque te frivola sunt universa.

CAP XXIV.

De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita.

I. D. Fili, noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere.

Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic & sic agit vel loquitur?

Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro teipso rationē reddes. Quid ergo te implicas?

Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia committenda sunt: tu vero serva te in bona

bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit.

Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, & absondita revelarem, si adventum meum diligenter observares, & ostium cordis mihi aperires.

Esto providus, & vigila in orationibus & humilia te in omnibus.

CAP. XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.

I. D. FIli, ego locutus sum

Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis non quomodo mundus dat, ego do vobis.

Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea cum humilibus & mansuetis corde Pax tua erit in multa patientia.

Si me audieris, & vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

S. Quid igitur faciam?

D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras.

Sed & de aliorum dictis vel factis nil temere judices; nec cùm rebus, tibi, non commissis, te implices; & poterit fieri, ut parum vel raro turberis.

2. Nun-

2. Nunquam autem sentire aliquam turbationem, aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis.

Non ergò æstimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem: nec tunc totũ esse bonum, si neminem pateris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum.

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter delectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator: nec in istis consistit profectus & perfectio hominis.

3. *S.* In quo ergo, Domine?

D. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ; non quærendo, quæ tua sunt, nec in

parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate.

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas: inter prospera & contraria, omnia æquali lance pensando.

Si fueris tam fortis & longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc tantaque pati non deberes:

Sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, & sanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quod rursus in subito faciem meam sis visirus.

Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito, quòd tunc abundantia pacis perfrueris, secundum possibilitatem tui incolatus.

CAP.

CAP. XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quàm lectio.

I.S. DOmine: hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cælestium animum relaxare; & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus dejiciar.

Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana; sed ab his miseriis, quæ a-

animam servitui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant & retardant; ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem; & ad se, intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis male allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non vincat caro & sanguis: Non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me supplantet diabolus, & astutia illius.

Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi.

Da pro omnibus mundi consolationibus, suavissimam spiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ec-

4 Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, fervenți ſpiritui ſunt oneroſa.

Tribue talibus fomentis temperatè uti, non deſideriò nimiò implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua & quæ magis dilectant, lex ſancta prohibet: nam alias caro adverſus ſpiritum inſoleſceret.

Inter hæc, quæſo, manus tua me regat & doceat; ne quid nimium fiat.

CAP. XXVII.

Quod privatus amor à ſummo bono maxime retardat.

I. D. FIli, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipſius eſſe.

Scito, quod amor tui ipſius magis

magis nocet tibi: quàm aliqua res mundi.

Secundùm amorem & affectũ, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret.

Si fuerit amor tuus purus simplex, & bene ordinatus, eris sine captivitate rerum.

Noli concupiscere, quod non licet habere: noli habere, quod te potest impedire, & libertate interiori privare.

Mirum, quod non ex toto fũdo cordis teipsum mihi committis, cum omnibus quæ desiderare potes vel habere.

2. Quare vano mærore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc vel illud, & volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium bene-

beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine, nec liber à sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit, qui adversetur.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius: sed potius contempta, & decisa ex corde radicitus.

Quod non tantum de censu æris & divitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo.

Munit parum locus, si deest spiritus fervoris: nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me, permutare te potes, sed non meliorare.

Nam occasione orta & aceepta, invenies, quod fugisti, & amplig.

4. Con-

4. Confirma me Deus, per gratiam ſancti Spiritus.

Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcunque rei vtilis aut pretioſæ, ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum.

Quia nil permanens ſub ſole: ubi omnia vanitas & afflictio ſpiritus. O quam ſapiens, qui ita conſiderat!

5. Da mihi Domine cæleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia quærere & invenire, ſuper omnia ſapere & diligere: & cætera, ſecundum ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem.

Quia

Quia hæc magna sapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem male blandienti præbere Sireni: sic enim incepta pergitur via securè.

CAP XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

I. D. Fili, non ægre feras, si quidam de te male senserint: & dixerint, quod non libenter audias.

Tu deteriora de teipso sentire debes, & neminem infirmiorem te credere.

Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba.

Est non parva prudentia, silere in tempore malo, & introrsus ad me converti: nec humano judicio disturbari.

2. Non sit pax tua in ore hominum: sive enim bene sive male interpretati fuerint, non es ideò

ideò alter homo. Ubi est vera pax, & vera gloria? Nonne in me?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace.

Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & distractio sensuū.

CAP. XXIX.

Qualiter, instante tribulatione, Deus invocandus est & benedicendus.

I. SIt nomen tuum, Domine, benedictum in sæcula: quia voluisti hanc tentationem & tribulationem venire super me.

Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Domine modo sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multum vexor à præsenti passione.

Et

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero validè humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat, tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere possum, & quò ibo sine te?

Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcunque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & gravari.

Oportet utique ut sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat!

Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem

nem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitus succũbam; quemadmodum & prius sæpius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea.

Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior est hæc mutatio dexteræ Excelsi.

CAP. XXX.

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratia.

I. D. Fili, *ego, Dominus, confortans in die tribulationis.*

Venias ad me, cùm tibi non fuerit bene.

Hoc est quod maximè consolationem impedit cælestem, quia tardius te convertis ad orationẽ.

Nam antequam me intentè roges, multa interim solatia quæris, & recreas te internis.

Ideoq; fit, ut parum omnia prosint, donec advertas, quia ego sum

sum qui eruo sperantes in me: nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durabile remedium.

Sed jam resumpto spiritu post tempestatem, reconvalesce in luce miserationum mearum: quia prope sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non solum integre, sed & abundanter ac cumulatè.

2 *Numquid mihi quidquam est difficile*: aut ero similis dicenti, & non facienti?

Ubi est fides tua? Sta firmiter, & perseveranter.

Esto longanimis, & vir fortis; venit tibi consolatio in tempore suo.

Exspecta me, exspecta: veniam, & curabo te.

Tentatio est, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exercet.

Quid importat sollicitudo de futu-

futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? *Sufficit diei malitia sua.*

Vanum est & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ forte nunquam evenient.

3. Sed humanum est, hujusmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici.

Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illudat & decipiat: utrum præsentium amore, aut futurorum formidine, prosternat.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet.

Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatū à me, sæpe sum propinquior.

Quando tu æstimas pæne totum perditum, tunc sæpe majus merendi instat lucrum.

Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare secundùm præsens sentire? nec sic gravitati alicui, undecunque venienti, inhærere, & accipere, tanquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cælorum.

Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & cæteris servis meis: ut exercitemini adversis, quam si cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes absconditas: quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris: ne forte eleveris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo, quod non es.

Quod dedi, auferre possum: & resti-

restituere, cùm mihi placuerit.

5. Cùm dedero, meum est: cùm retraxero, tuum non tuli; quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectũ.

Si tibi adtulero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego cito sublevare possum, & omne onus in gaudium transmutare.

Verumtamen justus sum, & recommendabilis multum, cum sic facio tecum.

6. Si rectè sapis, & in veritate aspicis, nunquam debes propter adversa tam dejectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere.

Imò hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis: quos

fis: quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina: non ad honores, sed ad despectiones: non ad otium, sed ad labores: non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAP. XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, ut creator possit inveniri.

I. S. DOmine, bene indigeo adhuc majori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

Nam, quamdiu res aliqua me retinet, non possum libere ad te volare.

Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?*

Quid simplici oculo quietius?

Et quid liberius, nil desiderante in terris?

Oportet igitur omnem pertransire creaturam, & seipsum perfectè deserere, omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis.

Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à perituris & creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levat, & supra semetipsam rapiat.

Et nisi homo sit in spiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac *Deo* totus unitus; quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis.

Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æsti-

mat, nisi solum unum immensum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non est, nihil, est, & pro nihilo computari debet.

Est magna differenta, sapientia illuminati & devoti viri, & scientia literati atque studiosi clerici.

Multo nobilior est illa doctrina, quæ de sursum ex divina influentia manat: quàm quæ laborioſe humano acquiritur ingenio

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere.

Est magnum impedimentum, quia in signis & sensibilibus rebus statur, & parum de perfecta mortificatione habetur.

Nescio quid est, quo spiritu ducimur, & quid prætendimus, qui spirituales dici videmur; quod

tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix rarò, plenè recollectis ſenſibus cogitamus.

4. Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera noſtra diſtricta examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus noſtri, non attendimus: & quàm impura ſint omnia, non deploramus.

Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluvium magnum.

Cùm ergo interior affectus noſter multum corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudiosè penſatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigator: quàm pauper sit spiritu, quàm patiens & mitis, quàm devotus & internus, à multis tacetur.

Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit.

Illa frequenter fallitur? ista in *Deo* sperat, ut non decipiatur.

CAP. XXXII.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.

I. *D.* Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum.

Compediti sunt omnes proprietarii, & suiipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Iesu Christi, sed hoc sæpe fingen-

tes & componentes, quod non ſtabit.

Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum.

Tene breve & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia: relinque cupidinem & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: cùm impleveris, intelliges omnia.

2. S. Domine, hoc non eſt opus unius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi includitur omnis perfectio Religioſorum.

D. Fili, non debes averti, nec ſtatim dejici, audita via perfectorum; ſed magis ad ſublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare.

Utinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tui ipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum purè ſtares, & ejus quem tibi præ-

præpoſui Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires, quod poſtulas.

Suadeo tibi emere à me aurũ ignitum ut locuples fias, id eſt, cæleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem.

Poſtpone terrenam ſapientiã omnem humanam & propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis.

Nam valde vilis & parva, ac pæne oblivioni tradita videtur vera cæleſtis ſapientia: non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi oretenus prædicant, ſed vita longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pre-

pretiosa margarita, à multis abscondita.

CAP. XXXIII.

De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

I. D. Fili, noli credere affectui tuo, qui nunc est, cito mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati subjectus es, etiam nolens: ut modo lætus, modo tristis; modo pacatus, modo turbatus, nunc devotus, nunc indevotus: nunc studiosus, nunc acediosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & bene doctus in spiritu: non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis; sed ut tuta intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem.

Nam sic poterit unus & idem inconcussusque permanere, simplici

plici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me impræter-missè directo.

2 Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & raro totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisitionis.

Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Marthaim & Mariam; non propter Jesum tantũ, sed & ut Lazarum viderent.

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAP.

CAP. XXXIV.

Quod amanti sapit Deus super omnia, & omnibus.

I. S. ECce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum & dulce verbum! sed amanti Verbum; non mundum, nec ea, quæ in mundo sunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti satis dictum est: & sæpe repetere, jucundum est amanti.

Te siquidem præsente, jucunda sunt omnia, te autem absente, fastidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque festivam.

Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere; sed si debet gratum esse & bene sapere; oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet?

Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur.

Qui autem te per contemptū mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, vere ſapientes eſſe cognoſcentur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis totū ad laudem referunt ſui conditoris.

Diſſimilis tamen, & multum diſſimilis ſapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta

crea-

creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublim penetrantem omnia cordis me intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica spiritum meum, cùn suis potentiis, ad inhærendum tibi jubilosis excessibus.

O quando veniet hæc beat & desiderabilis hora, ut tua m saties præsentia, & sis mihi o mnia in omnibus!

Quamdiu hoc datum non fue rit, nec plenum gaudium erit?

Adhuc (proh dolor!) vivi in me verus homo, non est totu crucifixus, non est perfecte mor tuus.

Adhuc concupiscit fortite contra spiritum, bella move intestina, nec regnum animæ pa titur esse quietum.

4. Sed tu, qui dominaris po testati maris, & motum fluctu

ejus mitigas, exsurge, adjuva me.

Dissipa gentes quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Ostende, quæso, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

CAP. XXXV.

Quod non est securitas à tentatione, in hac vita.

I. D. Fili, nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.

Inter hostes versaris, & à dextris & à sinistris impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere.

Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sus-

stinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis; non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo.

Pro amore Dei debes omnia libenter subire; labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, correctiones & despectiones.

Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Christi Tyronem: hæc fabricant cæleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus & magis confiſi ſunt Deo, quam ſibi: ſcientes quia *non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam* promerendam (*Rom 8.*)

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerūt?

Exſpecta Dominum, viriliter

age, & confortare: noli diffidere, non discedere; sed corpus & animam expone constanter pro gloria Dei.

Ego reddam plenissime: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAP. XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

I. Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conscientia pium reddit & insontem.

Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quam sibi ipsi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideo parva fides est adhibenda.

Sed & omnibus satis esse, non est possibile.

Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro

pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuit.

2. Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit.

Ideò totum Deo commisit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquẽtium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque jactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expaveſces.

Quid potest aliquis in te ver-

bis, aut injuriis? Sibi potius nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicunque est ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis.

Quod si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quàm non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potiùs respice in cælum. qui potens sum eripere ab omni confusione & injuria, & unicuique reddere secundum opera sua.

CAP. XXXVII.

De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.

1. FIli, relinque te, & invenies me.

Sta sine electione, & omni proprietate; & lucraberis semper

Nam

Nam & adjicietur tibi amplior gratia, ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris.

S. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam?

D. Semper, & omni hora: ſicut in parvo, ſic & in magno. Nihil excipio, ſed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus; niſi fueris ab omni propria voluntate intus & foris ſpoliatus?

Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis: & quantò plenius & ſinceriùs, tantò mihi plus placebis, & amplriùs lucraberis.

2. Quidam ſe reſignant, ſed cùm aliqua exceptione, non enim plenè Deo confidunt, ideò ſibi providere ſatagunt.

Quidam etiam primo totum

offerunt, sed postea tentatione pulsati, ad propria redeunt, ideo minime in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent, nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione prius facta: sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

3. *Dixi* tibi sæpissime, & nunc iterum dico: *Relinque te*, resigna te, & frueris magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: sta pure & inhæsitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: ut ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Iesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere.

Tunc

Tunc deficient, omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ.

Tunc etiam recedit immoderatus timor; & inordinatus amor morietur.

CAP. XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.

I. D. FIli, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intimus liber, & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis:

Ut sis Dominus actionum tuarum & rector, non servus, nec emptitius?

Sed magis exemptus veruscp Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei.

Qui stant super præsentia, & speculantur æterna.

Qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cælestia.

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviendum: prout ordinata sunt à *Deo*, & instituta à summo opifice: qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita: sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum, ad consulendum Dominum: audies nonnunquam divinum responsum, & redies instructus de multis præsentibus & futuris.

Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæstionibus solvendis: fugitque ad orationis adjutorium, periculis & improbitati-

tatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentus implorando ſuffragiū.

Propterea namque Joſue & filii Iſraël à Gabaonitis leguntur decepti; quia os Domini prius non interrogaverunt, ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAP. XXXIX.

Quod homo non ſit importunus in negotiis.

I. D. FIli committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo.

Exſpecta ordinationem meam & ſenties inde profectum.

S. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parū poteſt cogitatio mea proficere.

Utinam non multum adhær-

rem futuris eventibus: sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerem.

2. *D.* Fili, sæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quā desiderat: sed cum ad eam pervenerit, aliter sentire incipit: quia affectiones, circa idem, non sunt durabiles; sed magis de uno ad aliud impellunt.

Non est ergo minimum, etiam in minimis seipsum relinquere.

3. Verus profectus homieis, est abnegatio suiipsius: & homo abnegatus, valde liber est, & securus.

Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, á tentatione non cessat: sed die noctuque graves molitur insidias, si forte in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis intentationem.*

CAP.

CAP. XL.

Quod homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.

1. S. *DOmine, quid est homo, quod memor es ejus: aut filius hominis, quia visitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine; quid possum conqueri, si me deseris: aut quid juste obtendere possum, si quod peto, non feceris?

Certe hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum: nihil possum, nihil boni ex me habeo, sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo,

Et si à te fuero, adjutus, & interius informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, & permanes in æternum, semper bonus, justus

& Sanctus, bene, juſte, ac ſancte agens omnia, & diſponens in ſapientia.

Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quam ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me.

Verumtamen citò melius fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3. Unde, ſi bene ſcirem omnẽm humanam conſolationem abjicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, quia compellor te quærere, quia non eſt homo qui me conſoletur;

Tunc

Tunc possem merito de gratia tua sperare, & de dono novæ consolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescunque mihi bene succedit.

Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus.

Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari.

Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est.

Vere inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cælesti spoliat gratiâ.

Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria & exultatio sancta, gloriari in te, & non in se: gaudere in nomine tuo,

tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari nisi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum, magnificetur opus tuum non meum, benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor & exultabo tota die, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est & stultitia.

O veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, ti-

ta, tibi soli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita seculorum secula.

CAP. XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

I. *D.* FIli, noli tibi attrahere, si videas alios honorari & elevari, te autem despici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cælum, & non contristabit te contemptus hominum in terris.

S. Domine, in cæcitate sumus, & vanitate cito seducimur.

Si recte me inspicio, nunquã mihi facta est injuria ab aliqua creatura, unde nec juste habeo conqueri adversum te.

2. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juste debetur confusio

fusio & contemptus, tibi autem laus, honor & gloria.

Et nisi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura despici & relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

CAP XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

I. D. FIli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire & convivere, instabilis eris & implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem & monantem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est quisquis tibi bonus visus est, & multum charus in hac vita.

Sine

Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera & munda dilectio quàm ego non copulo.

Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio.

Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longius recedit.

Tanto etiam altius ad Deum ascendit, quanto profundius in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit.

Si scires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanere.

Quan-

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcunque modicum sit, si inordinatè diligitur & respicitur, retardat à summo, & vitiat.

CAP. XLIII.

Contra vanam & secularem scientiam.

I. D. FIli, non te moveant pulchra & subtilia hominũ dicta. *Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem & variam ingerunt consolationem.

Nunquam ad hoc legas verbũ

ut doctior aut sapientior possis videri.

Stude mortificationi vitiorũ, quia hoc amplius tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2. Cum multa legeris & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

Ego sum qui docedo hominẽ scientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine possit doceri.

Cui ego loquor, cito sapiens erit, & multum in spiritu proficiet.

Væ eis qui multa curiosa ab hominibus inquirunt; & de via mihi serviendi parum curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magister magistrorũ Christus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est, singulorum examinaturus conscientias.

Et

Et tunc ſcrutabitur Jeruſalem in lucernis: & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum; tacebūtque argumenta linguarum.

3. Ego ſum, qui humilem in puncto elevo mentem: ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis.

Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionū, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum.

Ego ſum qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intime, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia;

omnia; quam in ſtudendo ſubtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibuſdam vero in multo lumine revelo myſteria.

Una vox liberorum, ſed non omnes æque informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

CAP. XLIV.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

I. D. FIli, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare.

Uti-

Utilius est oculos à rebus displicentibus avertere, quam contentiosis sermonibus deservire.

Si bene steteris cum Deo, & ejus judicium adspexeris, facilius te victum portabis.

2. S. O Domine, quousque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in oblivionem transit, & vix sero reditur.

Quod parum vel nihil prodest attenditur, & quod summe necesse jam est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & nisi cito resipiscat, libens in exterioribus jacet.

CAP. XLV.

Quod omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.

1. DA mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana salus hominis.

Quan

Quàm sæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsi?

Vana ergo spes hominibus: salus autem justorum in te Deus.

Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi sumus, & instabiles, cito fallimur & permutamur.

2. Quis est homo qui ita caute & circumspecte omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te Domine confidit, ac simplici ex corde quærit, non tam facile labitur.

Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut à te conso-

labitur: quia tu non deseres in te sperantem usque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris.

Tu Domine, tu es solus fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis.

3. O quam bene sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata.

Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me solliciteret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit? Si prævisa sæpe etiam lædunt, quid improvisa nisi graviter feriunt?

Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi?

Sed homines sumus; nec aliud quam

quam fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur.

Cui credam *Domine*? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rursum: *Omnis homo mendax*, infirmus, instabilis, & labilis, maxime in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quam prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus; & quia *inimici hominis, domestici ejus*: nec credendum, si quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic.*

Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi.

Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere potest quod silendum petiit, sed

statim prodit me & se; & abiit.

Ab hujusmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine: ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam.

Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam longe fac à me.

Quod pati nolo omnimode cavere debeo.

5. O quam bonum & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari:

Paucis seipsum revelare, te semper inspectorem cordis quærere.

Nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima & externa, secundū placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

Quam tutum pro conservatione cælestis gratiæ, humanam

fuge;

fugere apparentiam, nec apparere quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem!

Quam multis nocuit virtus scita, ac præpropere laudata!

Quam sane profuit gratia silẽtiô servata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia!

CAP XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula.

I. D. FIli, sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba.

Per aërem volant, sed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis: si nihil tibi conscius es, pensa quod velis libenter pro Deo hoc sustinere.

Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quam oportet attendis?

Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum umbracula quæris.

2. Sed inspice te melius, & agnosces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cum enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat utique, quod nec verus humilis sis, nec vero mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, si cuncta contra te dicerentur,

rentur, quæ fingi malitiosissimè possent, quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plus quàm festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere possent.

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio judicio stare appetit, absque humano terrore erit.

Ego enim sum judex, & cognitor omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est; ego injuriantem novi, & sustinentem.

A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, ut revelenter ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum & innocentem judicabo, sed occulto judicio utrumque ante probare volui.

4. Testimonium hominum sæpe fallit: meum judicium verum est, stabit, & non subvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad singula patet: numquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur.

Ad me ergo currendum est in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio.

Justus enim non conturbabitur, quidquid à Deo *ei acciderit.* Etiam si injuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

Sed nec vane exsultabit, si per alios rationabiliter excusetur.

Pensat namque, quia ego sum scrutans corda & renes, qui non judico secundum faciem & humanam apparentiam.

Nam sæpe in oculis meis re-

peri-

peritur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. *S.* Domine Deus, judex juste, fortis & patiens qui hominum nosti fragilitatem & pravitatem, esto robur meum; & tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea.

Tu nosti, quod ego non novi: & ideo in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuete sustinere.

Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ.

Melior est enim mihi tua copiosa misericordia. ad consecutionem indulgentiæ: quam mea opinata justitia, pro defensione latentis conscientiæ.

Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc justificare me non possum: quia remota misericordia

dia tua, *non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.*

CAP. XLVII.

Quod omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.

I. D. Fili, non te frangant labores quos assumsisti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque; sed mea promissio in omni eventu te roboret & consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum & mensuram.

Non diu hic laborabis, nec semper gravaberis doloribus.

Exspecta paulisper, & videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit omnis labor & tumultus.

Modicum est & breve, omne quod transit cum tempore.

2. Age, quod agis; fideliter labora

bora in vinea mea, & ego ero merces tua.

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora: sustine viriliter contraria: digna est his omnibus majoribus præliis vita æterna.

Veniet pax in die una, quæ nota est Domino: & erit non dies neque nox, hujus scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secura,

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Neque clamabis: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiva: anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis & decora.

3. O si vidisses Sanctorum in cælo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultãt gloria, qui huic mundo olim contemptibiles,

les,& quasi vita ipsa indigni putabantur; profecto te statim humiliares usque ad terram, & affectares potius omnibus subesse, quam uni præesse.

Nec hujus vitæ lætos dies cõcupisceres sed magis pro Deo tribulari gauderes, & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi hæc saperent, & profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda,

Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

Leva igitur faciem tuam in cælum, Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc seculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo consolãtur modo securi sunt, modo requie-

scut,

scunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAP. XLVIII.

De die æternitatis, & hujus vitæ angustiis.

I. O Supernæ civitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima! quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat; dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc tomporalia finem accepissent!

Lucet quidem Sanctis perpetuâ claritate splendida, sed non nisi à longe & per speculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cæli cives, quam gaudiosa sit illa: gemunt exules filii Evæ, quod amara & tædiosa sit ista.

Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & angustiis.

Ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibo distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, delicus enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor à miserâ servitute vitiorum? quando ad plenum lætabor in te?

Quando ero sine omni impedimento, in vera libertate, sine omni gravamine mentis & corporis?

Quando erit pax solida, pax impertubabilis & secura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma?

Jesu

Jesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

O quando ero te cum in regno tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno?

Relictus sum pauper & exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desideriū meū.

Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solatium.

Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere.

Opto inhærere cælestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passiones.

Mente omnibus rebus supereſſe volo, carne autem invitè subesse cogor.

Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihimet-ipsi gravis, dum spiritus sursum, & caro quærit esse deorsum.

5. O quid intus patior, dum mente cælestia tracto, & mox carnalium turba occurit oranti. Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à servo tuo

Fulgura coruscationem tuam, & dissipa eas: emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiæ inimici.

Recollige sensus meos ad te: fac me obliviscì omnium mundanorum: da cito abjicere, & contemnere phantasmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni cælestis suavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignosce quoque mihi, & misericor-

ricorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor enim vere, quia valde distractè me habere consuevi.

Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo; ibi magis sum, quo cogitationibus feror.

Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo.

Hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat, aut ex usu placet.

6. Unde tu Veritas aperte dixisti: *Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.*

Si cælum diligo, libenter de cælestibus penso:

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adversitatibus ejus tristor.

Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpe imaginor.

Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritûs crucifigit: ut ſerenata conſcientia puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit Angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

CAP. XLIX.

De deſiderio æternæ vitæ: & quanta ſint certantibus bona promiſſa.

I. D. FIli, cùm tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis,

scis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis: dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed solâ dignatione supernæ gratiæ & divini respectûs: quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, sæpe ignis ardet: sed sine fumo flamma non ascendit. Sic & aliquorum desideria ad cælestia flagrant, & tamen à tenta-

tentatione carnalis affectûs liberi non sunt.

Idcirco nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt.

Tale est & tuum sæpe desiderium, quod insinuasti forte tam importunum.

Non enim est hoc purum & perfectum, quod propriâ commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si recte judicas, meam ordinationẽ tuo desiderio & omni desiderato præferre debes ac sequi.

Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Iam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus æterna & cælestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora

hora ista: sed est adhuc aliud tẽpus, scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis.

Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modo.

Ego sum: exspecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc interris & in multis exercitandus.

Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur.

Confortare igitur, & esto robustus, tam in agendo quam in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te sæpe agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, processum habebit; quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utile judicaberis.

Propter hoc natura quandoq; contristabitur; & magnum, si silens portaveris.

In his & similibus multis, probari solet fidelis Domini servus; qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix est aliquid tale, in quo tantundem mori indiges, sicut videre & pati quæ voluntati tuæ adversa sunt; maxime autem, cum disconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes resistere altiori

altiori potestati, sub Domino cō-stitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire omittere.

6 Sed pensa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum & nō habebis inde gravamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen.

Nam & pro modica hac volūtate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in cælis.

Ibi quippe invenies omne quod volueris, omne quòd desiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una semper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus resistet tibi, nemo

de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: sed cuncta desiderata simul erunt præsentia totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt usque ad summum.

Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpessa: pallium laudis, pro mærore: pro loco novissimo, sedem regni in sæcula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis subjectio coronabitur glorioſe.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel jusserit.

Sed hoc magnopere curato, ut sive Prælatus, seu junior, aut æqualis, aliquid à te expoposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & sincerâ voluntate studeas adimplere.

Quæ-

Quæret alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte, in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tui ipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore.

Hoc optandum eſt tibi, ut ſive per vitam, ſive mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAP. L.

Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.

1. DOmine Deus, ſancte Pater, ſis nunc & in æternum benedictus: quia ſicut vis, ſic factum eſt: & quod facis; bonum eſt.

Lætetur in te ſervus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quin tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine.

Quid habet ſervus tuus, niſi quod

quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo ?

Tua ſunt omnia, quæ dediſti & quæ feciſti.

Pauper ſum, & in laboribus meis à juventute mea: & contriſtatur anima mea nonnunquam uſque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imimminentes paſſiones.

2. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur.

Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſervi tui plena modulatione, & devota in laude tua,

Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſime ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum ſed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non eſt illi ſicut heri & nudius-

ter-

tertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus? & sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juste & semper laudande, venit hora ut probetur servus tuus.

Pater amande, dignum est, ut hac hora patiatur pro te aliquid servus tuus.

Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam: ut ad modicū tempus succumbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus: ut iterum tecū in autora novæ lucis resurgat, & in cælestibus clarificetur.

Pater sancte, tu sic ordinasti, &

sic

sic voluisti : & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo, pro amore tuo, quotiescunque, & à quocunque id permiseris fieri.

Sine consilio & providentia, tua, & sine causa, nihil fit in terra.

Bonum mihi, Domine quòd humiliasti me: ut discam justificationes tuas, & omnes elationes cordis atque præsumptiones abjiciam.

Utile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam: ut te potius, quam homines, ad consolandum requiram.

Didici etiam ex hoc, inscrutabile judicium tuum expavescere: quia affligis justum cum impio, sed non sine æquitate & justitia.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attri-

visti

visti me verberibus amaris, infligens dolores,& immittens angustias foris & intus.

Non est qui me consoletur,ex omnibus quæ sub cælo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cælestis medicus animarum : qui *percutis & sanas, deducis ad inferos & reducis.*

Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit. Tob. 13. Ps. 17.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego,sub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorsum meum,& collum meum,ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuositatem meam.

Fac me pium & humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius est hic corrigi, quam in futuro.

Tu

Tu scis omnia & singula,& nil te latet in humana conscientia.

Antequam fiant, nosti ventura; & non opus est tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra.

Tu scis, quid expedit ad profectum meum,& quantùm deservit tribulatio ad rubiginem viciorum purgandam.

Fac mecum desideratum beneplacitum tuum, & ne despicias peccaminosam vitam meam: nulli melius nec clarius, quam tibi soli notam.

7. Da mihi,Domine,scire quod sciendum est: hoc amare, quod amandum est; hoc laudare,quod tibi summè placet; hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit.

Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum judica-

dicare, neque secundùm auditū aurium hominum imperitorum sententiare: sed in judicio vero de visibilibus & spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui semper inquirere.

8. Falluntur sæpe hominùm sensus judicando: falluntur & amores sæculi, visibilia tantummodo amando.

Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine major

Fallax fallacem, vanus vanū, cæcus cæcum, infirmus infirmū decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantus unusquisque est in oculis tuis, tantus est, & non amplius, ait humilis Sanctus Franciscus.

CAP.

CAPUT LI.

Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur à summis.

1. FIlli, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelã ad inferiora descendere: & onus corruptibilis vitæ etiam invitè, & cum tædio portare.

Quamdiù mortale corpus geris, tædium senties, & gravamen cordis.

Oportet sæpe in carne de carnis onere gemere: eò quod non vales spiritualibus studiis & Divinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi, ad humilia & exteriora opera confugere, in bonis actibus te recreare: adventum meum & supernam

nam visitationem firmâ confidentiâ expectare : exilium tuum & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum a me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivisci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum, ut dilatato corde currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: *Non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

CAP. LII.

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus.

1. DOmine, non sum dignus consolatione tuâ, nec aliquâ spirituali visitatione : & ideo justè mecum agis, quando me

me inopem & desolatum relin quis.

Si enim ad instar maris lacry mas fundere possem, adhuc con solatione tuâ dignus non essem

Unde nihil dignus sum, quàn flagellari & puniri: quia gravite & sæpè te offendi, & in multi valdè deliqui.

Ergo verâ pensatâ ratione, ne minimâ sum dignus consola tione.

Sed tu clemens & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias Bonitatis tuæ, in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris consolari servum tuum supra humanum modum.

Tuæ enim consolationes non sunt, sicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi Domine, ut mihi con-

conferres aliquam cœleſtem cõſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe.

Verum eſt, & negare non poſſũ.

Si aliter dicerem, tu ſtares cõtra me, & non eſſet qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis niſi infernum & ignem æternũ? In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & cõtemptu, nec decet me inter tuos devotos commemorari.

Et licet hoc ægrè audiam, tamen adverſum me, pro veritate, peccata mea arguam, ut facilius miſericordiam tuam merear impetrare.

3: Quid dicam reus, & omni confuſione plenus? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum: Peccavi Domine, peccavi;

cavi: misererc mei, ignosce mihi.

Sine me paululùm, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, & oportam mortis caligine.

Quid tam marimè à reo & misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, & humiliet se pro delictis suis? In vera contritione & cordis humiliatione, nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt sibi mutuò in osculo sancto Deus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi est Domine sacrificium, longè svavius odorans in conspectu tuo, quam thuris incensum.

Hæc est gratum etiam unguentum, quod sacris pedibus tuis

tuis infundi voluisti: quia cor contritum & humiliatum nunquam despexîsti.

Ibi est locus refugii à facie iræ inimici.

Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliundè contractum est & inquinatum.

CAP. LIII.

Quòd gratia Dei non miscetur terrenas sapientibus.

I. FIli, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, ac consolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere.

Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem: sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conscientiam.

Totum mundum nihil æstima: Dei vocationem omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari.

A notis & à charis oportet elongari, & ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat B. Apostus Petrus, ut *tanquàm advenas & peregrinos* in hoc mundo se contineant Christi fideles.

2 O quanta fiducia erit morituro: quem nullius rei affectus detinet in mundo

Sed sic segregatum cor habere ab omnibns, æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare

re

re tàm remotis quam propinquis: & à nemine magis cavere, quàm à seipso,

Si temetipsum perfectè vicĕris, cætera facilius subjugabis.

Perfecta victoria est, de semetipso triumphare.

Qui enim semetipsum subjectum tenet. ut sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor est sui, & Dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, ut evellas, & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne privatum & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinatè diligit; pænè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est.

Quo devicto & subacto malo,

pax magna & tranquillitas erit continuò.

Sed quia pauci ſubipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt.

Qui autem liberè mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, ut omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore concupiſcenter inhæreat.

CAP. LIV.

De diverſis motibus naturæ & gratiæ.

I. FIli, diligenter adverte motus naturæ & gratiæ, quia valdè contrariè & ſubtiliter moventur: & vix niſi à ſpirituali & intimè illuminato homine diſcernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel

vel factis prætendunt; ideò sub specie boni multi falluntur.

Natura callida est, & multos trahit, illaqueat & decipit, & se semper pro fine habet Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie mala declinat, fallacias nõ prætendit, & omnia purè propter Deum agit: in quo & finaliter requiescit.

2. Natura invitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subjugari.

Gratia vero studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit inbjici, appetit vinci, nec propriâ vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper vivere, stare, & esse: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari.

Natura pro suo commodo la-

borat, & quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit. Gratia autem, non quid sibi utile & commodum sit, sed quod multis proficiat, magis considerat.

Natura libenter honorem & reverentiam accipit, Gratia verò omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

2. Natura confusionem timet & contemptum.

Gratia autem gaudet pro nomine Jesu pati contumeliam.

Natura otium amat & quietẽ corporalem.

Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa:

Gratia vero simplicibus delectatur, & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natu-

Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo.

Sed gratia attendit æterna, nõ inhæret temporalibus, nec in perditione rerũ turbatur, neq; verbis durioribꝰ exacerbatur; quia thesaurum suum & gaudium in cælo, ubi nil perit, constituit.

4. Natura cupida est, & libentius accipit quam donat, amat propria & privata.

Gratia autẽ pia est & cõmunis. vitat singularia, contentatur paucis, *beatius dare* judicat *quam accipere.*

Natura inclinatad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus,

Sed Gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis desiderια, restringit e vagationes, e-

rube-

rubescit in publico apparere.

Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum.

Sed Gratia in solo Deo quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum propriū, nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat; & multùm ponderari sua gesta & dona concupiscit.

Gratia vero nil temporale quærit; nec aliud præmium, quam Deum solum, pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantùm hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

6. Natura gaudet de amicis mul-

multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus.

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit.

Favet magis pauperi, quam diviti: compatitur plus innocenti quam potenti; congaudet veraci, non fallaci.

Exhortatur semper bonos meliora charismata æmulari, & Filio Dei per virtutes assimilari.

Natura de defectu & molestia cito conqueritur.

Gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant

nant ; nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit : non contendit, nec suam sententiam aliis præfert: sed in omni sensu & intellectu, æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit.

Natura appetit scire secreta,& nova audire: vult exterius apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnosci & agere, unde laus & admiratio procedit: sed gratia non curat nova, nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cum nihil novum & durabile sit super terram.

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam & ostentationē devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abscondere, & omni re, & in omni scientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere.

Non vult se nec sua prædicari, sed Deum in Donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia, supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ : quæ homine de terrenis ad cœlestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit.

Quanto igitur natura amplius premitur & vincitur, tantò major gratia infunditur, & quotidiè novis visitationibus interior homo, secundum imaginem Dei, reformatur.

CAP. LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ Divinæ.

1. DOmine Deus meus, qui me creâsti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendî-

sti

sti tam magnam, necessariam ad salutem, ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia cordi meo ardenter infusa.

2. Opus est gratiâ tuâ, & magnâ gratiâ: ut vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua

Nam per primum hominem Adam, lapsa & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ descendit: ut ipsa natura, quæ bona & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quod motus ejus sibi reli-

relictus, ad malum & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remansit, est tanquam scintilla quædam latens in cinere.

Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falsique distantiam, licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod *condelector legi tuæ secundum interiorem hominem*, sciens mandatum forte, bonum, justum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum.

Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quàm rationi.

Hinc est, quod *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio.*

Hinc sæpe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio & deficio.

Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video.

Sed propriæ corruptionis pōdere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O quam maxime est mihi necessaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum.

Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia.

O verè cælestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia, valent

valent apud te Domine sine gratia.

Nam dona naturæ bonis & malis sunt communia: electorū autem proprium donum est gratia sive dilectio; qua insigniti, digni habentur vita æterna.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid æstimentur sine ea.

Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine charitatate & gratia. (*Cor*: 1.)

5. O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus divitem facis, & divitem multis bonis, humilem corde reddis.

Veni, descende ad me, reple me mane consolatione tua, ne deficiat præ lassitudine & ariditate mentis anima mea.

Obsecro Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ desiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert & auxilium.

Cunctis hostibus potentior est & sapientior universis sapientibus.

5. Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, & stirps inutilis ad ejiciendum?

Tua erga me, Domine, gratia semper & præveniat & sequatur, ac

ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum, per Iesum Christum filium tuum Amen,

CAP. LVI.

Quod nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per crucem.

I. D. FIli, quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interius relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea sine contradictione & querela.

Sequere me: Ego sum via, veritas, & vita, Sine via non itur; sine veritate non cognoscitur? sine vita non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes.

Ego sū via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego sum vita rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manseris in via mea, cognosces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* (*Math. 19.*)

Si vis veritatem cognoscere, crede mihi.

Si vis perfectus esse, vende omnia, (*Ibid.*)

Si vis esse discipulus meus, abnega temetipsum. *Lucæ 9.*

Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim servi crucis inveniunt

niunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

4. *S.* Domine Jesu, quia arcta erat vita tua, & mundo despecta, dona mihi tecum mundi despectu imitari.

Non enim major est servo domino suo, nec discipulus supra magistrum.

Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea, & sanctitas vera.

Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

5. *D.* Fili, quia hæc scis, & legisti omnia, beatus eris, si feceris ea.

Qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est qui diligit me: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum: & faciam eum considere mecum in regno Patris mei.

5 *S* Domine Iesu, sicut dixisti & promisisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat.

Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem; portabo, & portabo eam uſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi.

Ver è vita boni monachi crux eſt, ſed dux paradiſi.

Inceptum eſt, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eja fratres, pergamus ſimul, Ieſus erit nobiſcum.

Propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucem: propter Ieſum perſeveramus in cruce.

Erit adjutor noſter, qui eſt dux noſter, & præceſſor.

En, Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat terrores, ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, ut fugiamus à cruce.

CAP.

CAP. LVII.

Quòd homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.

I. *D.* FIli, magis placent mihi patientia & humilitas in adversis, quàm multa consolatio & devotio in prosperis.

Ut quid te contristat parvum factum contra te dictum.

Si amplius fuisset, commoveri non debuisses.

Sed nunc permitte transire: non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris.

Satis virilis es, quam diu nihil obviat adversi.

Bene etiam consulis, & alios nosti roborare verbis: sed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpius experiris in modicis objectis: tamen pro salu-

lute tua ista fiunt, cum hæc & similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti, ex corde: & si te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minus libenter audis, & indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur.

Citò conquiescet commotio excitata & dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus: & solitò amplius consolari, si confisus fueris mihi, & devotè invocaveris.

Animæquior esto, & ad majorem sustinentiam accingere.

Non est totum frustratum, si te sæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatū. Ho-

Homo es,& non Deus: caro es, non Angelus.

Quomodo tu posses semper eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cælo, & primo homini in paradiso.

Ego sum qui mærentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam provehо divinitatem.

4. *S.* Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares sanctis sermonibus.

Dummodo tandem ad portum salutis perveniam, quid curæ est, quæ & quanta passus fuero.

Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum,

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnū tuum.

CAP. LVIII.

De altioribus rebus & occultis judiciis Dei non scrutandis.

1. FIli, caveas disputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur: cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.

Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad investigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel disputatio.

Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: *Justus es Domine, & rectum judicium tuum.*

Et illud: *Judicia Domini vera, justificata in semetipsa.*

Judicia mea metuenda sunt, non discutienda, quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. No-

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno cælorum.

Talia generant sæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & dissensiones, dum iste illum Sanctum, & alius alium conatur superbè præferre.

Talia autem velle scire & investigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos, vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quàm divino.

Ego sum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præstiti gloriam Ego

Ego novi ſingulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.

Ego præſcivi dilectos ante ſæcula; ego eos elegi de mundo non ipſi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & noviſſimum agnoſco; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector.

Ego laudandus ſum in omnibus ſanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificavi & prædeſtinavi, ſine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis

meis contempserit, nec magnum honorat; *quia pusillum & magnum ego feci.*

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi & cæteris omnibus in regno cælorum.

Omnes unum sunt per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, & omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius est) me, quàm se & sua merita diligunt.

Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei perguut, in quo & fruitivè quiescunt.

Nihil est, quod eos averrere possit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum statu differere, qui non norunt ni-

si privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maxime, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, & humana amicitia ad hos, vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita & de cælestibus imaginantur.

Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & illuminati viri per revelationẽ supernam speculantur.

7. Cave ergo, fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et si quispiam sciret, quis alio sancti-

sanctior esset, vel major haberetur in regno cælorum: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cogitatione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exsurgeret?

Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum parvitate cogitat, & quàm longe à perfectione Sanctorum distat; quàm vis, qui de eorum majoritate vel parvitate disputat.

Melius est Sanctos devotis precibus & lacrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare; quàm eorum secreta vana inquisitione perscrutari.

8. Illi bene & optimè contentantur, si homines scirent contẽtari & vaniloquia sua compescere.

Non gloriantur de propriis meri-

meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis adscribunt: sed totum mihi; quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, & gaudio supereffluenti replentur; ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis.

Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in seipsis, & mihi viciniores & dilectiores existunt.

Ideoque habes scriptum, quia *mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.*

2 Multi quærunt, quis major sit in regno Dei: qui ignorant, an cùm minimis erunt digni computari.

Magnum est, vel minimum esse in cælo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt: Mi-

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. *Isaiæ.* 65.

Cum enim quærerent discipuli, quis major esset in regno cælorum; tale audierunt responsum.

Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum. Quicumque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic major est in regno cælorum. (*Matth.* 18.)

16. Væ eis, qui cum parvulis humiliare se sponte dedignantur: quoniam humilis janua regni cælestis eos non admittit intrare.

Væ etiã *divitibus qui habent hîc consolationes suas*: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

CAP.

CAP. LIX.

Quod omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda.

I. DOmine quæ est fiducia mea quam in hac vita habeo? aut quòd majus solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cælo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus!

Ubi mihi bene fuit, sine te? aut quando male esse potuit, præsente te?

Malo pauper esse proprer te, quàm dives sine te.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quàm sine te cælum possidere. Ubi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in desiderio es: & ideo post te gemere, clamare & exorare necesse est.

In nullo denique possum plene confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportuniùs, nisi in te solo Deo meo.

Tu es spes mea, tu fiducia mea, tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam, & profectum meum solummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis.

Etiam si variis tentationibus, & adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consueviſti.

In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quàm si cæleſtibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus pono totam spem meam & refu-

giums

gium: in te omnem tribulationē & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum & inſtabile invenio, quidquid extra te conſpicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri doctorum cōſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amænus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam te abſente nihil ſunt nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum & altitudo vitæ, & profundita eloquiorum tu es; & in te ſupe

omn

omnia ſperare fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum.

Ad te ſunt oculi mei, in te cõfido Deus meus miſericordiarum Pater.

Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cæleſti, ut fiat habitatio ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majeſtatis offendat.

Secundũ magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinẽ miſerationum tuarum, reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui longe exulantis in regione umbræ mortis.

Protege & conſerva animam ſervuli, inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

FINIS Lib. III.

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER QUARTUS.
De Sacramento Altaris.
Devota exhortatio ad Sacram Communionem.

VOX CHRISTI.

VEnite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos dicit Dominus.

Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Accipite & comedite: hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

Verba, quæ ego locutus sum vobis spiritus & vita sunt.

CA

CAP. 1.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.

VOX DISCIPULI.

I. HÆc sunt verba tua Christe, veritas æterna, quãvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conscripta.

Quia ergo tua sunt, & vera, gratantur mihi & fideliter cũcta sunt accipienda.

Tua sunt, & tu ea protulisti: & mea quoq; sunt, quia pro salute mea ea edidisti.

Libẽter suscipio ea ex ore tuo, ut arctius inserantur cordi meo.

Excitant me verba tãtæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis.

Sed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia.

Provocat me dulcedo verborũ

tuorū, sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2. Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternā cupiam obtinere vitam & gloriam.

Venite, inquis, *ad me omnes qui laboratis & onerati estis & ego reficiam vos.*

O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu Domine Deus meus egenum & pauperem invitas ad communionē tui sanctissimi Corporis.

Sed quis ego sum Domine, ut ad te præsumam accedere? Ecce cœli cælorum te non capiunt, & tu dicis, *Venite ad me omnes.*

3. Quid sibi vult ista piissima dignatio; & tā amicabilis invitatio? quomodo audebo venire, qui nihil boni mihi cōscius sum, undè possum præsumere? Quomodo

do te introducam in domum meam, qui sæpiùs offendi benignissimam faciem tuam? Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt Sancti & justi; & tu dicis: *Venite ad me omnes.*

Nisi tu Domine hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu juberes; quis accedere attentaret? Ecce Noé vir justus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur: & ego quomodo me potero unâ horâ præparare, ut mundi fabricatorẽ cum reverentia sumam?

4. Moyses famulus tuus magnus & specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam mundissimo vestivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret, & ego putrida creatura audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem tam facile suscipere? Salomon sapientissimus Regum

gum Isràél, templum magnificum septem annis in laudem nominis tui ædificavit: & octo diebꝰ festū dedicationis ejus celebravit: mille hostias pacificas obtulit: & arcam fæderis in clangore buccinæ & jubilo in locum sibi præparatum solenniter collocavit: Et ego infelix & pauperrimus hominū quomodo te in domum meā introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam? & utinam vel semel dignè ferè mediam!

5. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere studuerūt! Heu, quā pusillum est, quod ago, quàm breve expleo tempus, cum me ad communicādum dispono! Rarò totus collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus.

Et certè in tua salutari Deitatis præsentia nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nul-

la

la etiam occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum Dominum susceperus sum hospitiô,

6. Est tamen valde magna distantia, inter arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimũ Corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa sacrificia futurorũ præfigurativa, & verã tui Corporis hostiam, omnium antiquorũ sacrificiorum completivam.

Quare igitur non magis ad tuam venerabilẽ inardesco præsentiam? Cur non majori me præparo sollicitudine ad tua sancta sumenda: quando illi antiqui Sancti Patriarchæ, & Prophetæ, Reges quoq; & Principes, cum universo populo, tantũ devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum!

7. Saltavit devotissimus Rex

David coram arca Dei totis viribus; recolens beneficia olim indulta patribus: fecit diversi generis organa, psalmos edidit, & cantari instituit cum lætitia cecinit & ipse frequenter in citbara, Spiritus Sancti afflatus gratiâ docuit populum Israël toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & prædicare.

Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exstitit recordatio coram arca testamenti: quanta nunc mihi & omni populo Christiano, habenda est reverentia & devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi?

8. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis gestis eorum, ampla ædificia templo-

plorum inspiciunt & osculantur sericis & auro involuta sacra ossa ipsorum.

Et ecce; tu præsens es hic apud me in altari *Deus meus*, Sanctus Sanctorum, creator omniū, & Dominus Angelorum.

Sæpè in talibus videndis curiositas est hominum, & novitas invisorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maxime ubi est tam levis, sine vera contritione discursus.

Hic autem in Sacramento altaris, totus præsens es.

Deus meus, homo Christus JEsus: ubi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescūque fueris dignè ac devotè susceptus.

Ad istud verò non trahit levitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas: sed firma fides, devota spes, & sincera charitas.

O in-

9 O invisibilis conditor mundi *Deus*, quam mirabiliter agis nobiscum! quam suaviter & gratiose cum electis tuis disponis; quibus temetipsum in Sacramēto sumendum proponis! Hoc namq; omnem intellectum superat: hoc specialiter devotorū corda trahit, & accendit affectū. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationē disponūt ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam & virtutis amorem frequenter recipiunt.

10. *O* admirabilis & abscondita gratia Saeramenti, quam nôrunt autem Christi fideles! infideles autem, & peccatis servientes, experiri non possunt.

In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amissa: & per peccatum deformata redit pulchritudo. Tan-

Tanta est aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantum mens, sed & debile corpus, vires sibi præstitas sentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valdè & miserendum super tepiditate & negligentia nóstra, quod non majori affectione trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes salvandorum consistit, & meritum.

Ipse enim est sanctificatio nostra, & redemptió: ipse consolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio;

Dolendum itaque valde, quod multi tam parũ hoc salutare mysterium advertunt, quod cœlum lætificat & mundũ conservat universum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani; tam ineffabile donũ nõ magis attendere, & ex quotidia-

no

no usu etiam ad inadvertentiam defluere.

12. Si enim hoc Sanctissimum Sacramentum, in uno tantum celebraretur loco, & ab uno tantū consecraretur sacerdote mundo quanto putas desiderio ad illum locum & ad talem Dei sacerdotem, homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes & in multis locis offertur Christus, ut tanto major appareat gratia & dilectio Dei ad hominem, quantò latius est sacra communio diffusa per orbem.

Gratias tibi JEsu, bone Pastor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioso corpore & sanguine tuo reficere : & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo : *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.*

CAP.

CAP. II.

Quod magna bonitas & charitas DEI in Sacramento homini exhibetur.

VOX DISCIPULI.

SUper bonitate tua: & magna misericordia tua Domine confisus, accedo æger ad Salvatorē: esuriens, & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem.

Sed undè hoc mihi, ut venias ad me.

Quid ego sum, ut præstes mihi teipsum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu nôsti servum tuum, & scis quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatē, laudo

do pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipsum enim hoc facis, ut nõ propter mea merita, ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri jussisti, placet & mihi dignatio tua; & utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime & benignissime JESU, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cũ perpetua laude pro susceptione sacri Corporis tui debetur, cujus dignitatẽ nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum, quẽ debitè venerari nequeo, & tamẽ devotè suscipere desidero.

Quid

Quid cogitabo meliùs & salubriùs, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me?

3. Laudo te Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus sanctorum, & ego sordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cælestem cibum, & *panem Angelorum* ad manducandum: non alium sane, quàm teipsum, *panem vivum, qui de cælo descendisti, & das vitã mundo.*

4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quàm magnæ gratiarum actio-

nes & laudes tibi pro his debentur.

O quam salutare, & utile consilium tuum, cum istud instituisti! quàm suave & jucundum convivium, cum teipsum in cibum donasti!

O quam admirabilis operatio tua Domine! quàm potens virtus tua

Dixisti enim, & facta sunt omnia: & hoc factum est, quod ipse jussisti.

℣. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu Domine Deus meus, verus Deus & homo sub modica specie panis & vini integer contineris, & sine consumptione à sumente manducaris.

Tu Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habi-

habitare in nobis: conſerva cor meum & corpus immaculatum: ut lætâ& purâ conſcientiâ ſæpiùs tua valeam celebrare myſteria, & ad meam perpetuam acciperè ſalutem, quæ ad tuum præcipue honorem,& memoriale perenne ſanxiſti & inſtituiſti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari, in hac lachrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris.

Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur.

Ideo nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te

debes, & magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare.

Ita magnum, novum, & iucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Missam audis: ac si eodem die Christus primum in uterum Virginis descendens, homo factus esset, aut in cruce pendens pro salute hominum pateretur & moreretur.

CAP. III.

Quod utile sit sæpe communicare.

VOX DISCIPULI.

1. ECce, ego ad te venio Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo, & lætificer in convivio sancto tuo, quod parâsti in dulcedine tua pauperi Deus.

Ecce: in te est totum, quod desiderare possum, & debeo; tu salus mea & redemptio, spes & fortitudo, decus & gloria.

Lætifica ergo hodie *animam* servi tui,

vi tui, quoniam ad te Domine Jesu *animam meam levavi.*

Desidero te nunc devotè ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari.

Anima meaCorpus tuum concupiscit, cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi, & sufficit. Nam præter te nulla consolatio valet.

Sine te esse nequeo: & sine visitatione tua vivere non valeo.

Ideoq; oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meæ recipere; ne forte deficiam in via, si fuero cælesti fraudatus alimonia.

Sic enim tu misericordissime Jesu, Prædicans populis, & varios curans, aliquando dixisti: *No-*

lo eos jejunos dimittere in domum ſuum, ne deficiant in via.

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti.

Tu es enim ſuavis refectio animæ: & qui te digne manducaverit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ.

Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tàm ſæpè laboro & pecco, tam cito torpeſco & deficio; ut per frequentes orationes & confeſſiones, ac ſacram Corporis tui perceptionem me renovem, mundem, & accendam: ne forte diutius abſtinendo, à ſancto propoſito deficiam.

3. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua; & niſi ſuccurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Retrahit ergo ſancta Commu-

nio

nio à malo, confortat in bono.

Si enim modo tam sæpe negligens sum, & tepidus, quando communico, aut celebro; quid fieret, si medelam non sumerem, & tam grande juvamen non quærerem?

Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrandum bene dispositus; dabo tamen operam congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc est una principalis fidelis animæ consolatio, quàm diu peregrinatur à te in mortali corpore, ut sæpius memor Dei sui, dilectum suum devota suscipiat mente.

4 O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd, tu Domine Deus, Creator & vivificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, &

cum tota divinitate tua ac humanitate ejus impinguare esuriem.

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur devotè suscipere, & in tua susceptione spirituali gaudiô repleri!

O quàm magnum suscipit Dominum, quàm dilectum inducit hospitem, quàm jucundum recipit socium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm speciosum & nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum!

Sileant à facie tua (dulcissime dilecte meus) cælum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapientiæ non est numerus.

CAP.

CAP. IV.

Quod multa bona præstantur devotè communicantibus.

VOX DISCIPULI.

I DOmine Deus meus, prævені servũ tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere.

Excita cor meum in te, & à gravi torpore erue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tanquã in fonte, plenariè latet.

I lumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora.

Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda &

intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare & capere?

2. Domine; in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe ac reverentia accedo: & vere credo, quia tu præsens es hìc in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te suscipiam, & meipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam: ut totus in te liquefiam & amore perfluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromittam.

Est enim hoc altissimum & dignissimum Sacramentum, salus

animæ

animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frænantur, tentationes vincuntur aut minuūtur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es. & adhuc ſæpius largiris in Sacramento dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ.

Nam multam ipſis conſolationem adverſus variam tribulationem in fundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpē tuæ protectionis erigis, atque nova quadā gratia eos intus recreas & illuſtras; ut qui anxii primum, & ſi-

ne affectione se anteCommunionem senserant; postea refecti cibo potuque cælesti, in melius se mutatos inveniant.

Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant, & patienter experiantur, quantum infirmitatis ex seipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur.

Quia ex semetipsis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes, alacres, & devoti esse merentur.

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat?

Aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es semper plenus & superabundans, ignis jugiter ardens, & nunquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet haurire

rire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen eos meum ad foramen cælestis fistulæ: ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam, & non penitus exaresçam.

Et si necdum totus cælestis & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, esse possum: conabor tamen devotioni insistere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini, incendii flammam ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deest, Jesu bone Salvator sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis tor-

torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor & premor: & non est, qui adjuvet, non est, qui liberet, & salvum faciat, nisi tu Domine Deus Salvator meus, cui committo me & omnia mea, ut me custodias & perducas in vitam æternam.

Suscipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sangunem in cibum & potum mihi parâsti.

Præsta Domine Deus salutaris meus, ut cùm frequentatione mysterii tui, crescat meæ devotionis affectus.

CAP. V.

De dignitate Sacramenti & statu Sacerdotali.

VOX DILECTI.

I. SI haberes Angelicam puritatem & sancti Joannis *Baptistæ* sanctitatem; non esses dignus

gnus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo consecret, & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum.

Grande mysterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datum est, & quod Angelis non est concessum.

Soli namque Sacerdotes ritè in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, & Corpus Christi consecrandi.

Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per jussionem & institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est auctor, & invisibilis operator, cui subest omne, quod voluerit, & paret omne quod jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentissimo

tissimo Sacramento, quàm proprio sensui, aut alicui signo visibili.

Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus est accedendũ.

Attende tibi, & vide, cujus ministerium tibi traditum est per impositiouem manûs Episcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum consecratus; vide nunc, ut fideliter & devote, in suo tempore Deo sacrificium offeras, & teipsum irreprehensibilem exhibeas.

Non alleviásti onus tuum, arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem sanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

Ejus conversatio non cum popularibus & communibus hominum

num viis, sed cum Angelis in cælo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit, ut Deum pro se, & pro omni populo suppliciter & humiliter roget.

Habet ante se & retro *Dominicæ* crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionẽ. Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

Ante se crucem gerit, ut propria pecata lugeat: post se, ut aliorum etiam commissa per cõpassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat.

Nec ab oratione & oblatione

ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat! Deum honorat! Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præſtat; & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAP. VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

VOX DISCIPULI.

1. CUm tuam dignitatem, *Domine*, & meam vilitatem penſo, valde contremiſco, & in meipſo confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio: & ſi indigne me ingeſſero, offenſam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſſitatibus?

2. Tu doce me viam rectam; propone breve aliquod exerci-

tium, sacræ Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum & divinum sacrificium.

CAP VII.

De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito.

VOX DILECTI.

1. SUper omnia, cum summa humilitate cordis & supplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum & sumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione & humili confessione, eam munda & clarifica: ita

ut nil grave habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat.

Habes displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas, & gemas.

Et si tempus patiatur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce & dole, quod adhuc ita carnalis sis & mundanus: tam immortificatus à passionibus: tam plenus concupiscentiarum motibus:

Tàm incustoditus in sensibus exterioribus: tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus:

Tàm multum inclinatus ad exteriora: tàm negligens ad interiora:

Tàm levis ad risum, & dissolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem.

Tam

Tam promptus ſad laxiora, & carnis commoda: tam ſegnis ad rigorem & fervorem:

Tàm curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda: tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda.

Tàm cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum.

Tàm inconſideratus in loquēdo: tam incontinens in tacendo,

Tàm incompoſitus in moribus: tam importunus in actibus.

Tam effuſus ſuper cibum: tam ſurdus ad Dei verbum.

Tàm volox ad quietem: tam tardus ad laborem:

Tàm vigilans ad fabulas: tam ſomnolentus ad vigilias ſacras.

Tàm feſtinus ad finem: tam vagus ad attendēdum.

Tàm negligens in Horis perſolvendis; tam tepidus in celebran-

brando: & tam aridus in communicando.

Tam citò distractus: tam raro plenè tibi recollectus.

Tam subitò commotus ad irā: tam facilis ad alterius displicentiam.

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum.

Tam lætus ad prospera: tam debilis in adversis.

Sæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi.

Deinde cum plena resignatione, & integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei,

mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum: corpus tuum scilicet & animam mihi fideliter committendo.

Quatenus & sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior, & satis factio major pro peccatis diluendis, quàm seipsum purè & integrè; cum oblatione Corporis Christi, in Missa & in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in se est, & verè pœnituerit: quotiescunque pro venia & gratia accesserit, *Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat: quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius* sed cuncta sibi indulta erunt.

CAP.

CAP. VIII.

De oblatione Christi in cruce, & propria resignatione.

VOX DILECTI

1. SIcut ego meipsum, expansis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificiū divinæ placationis transiret: ita debes & tu temetipsum mihi voluntariē in oblationē puram & sanctam, quotidie in Missa, cū omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te studeas mihi ex integro resignare? Quidquid præter teipsū das, nil curo: quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi, omnibus habitis, præter me: ita nec mihi

mihi placere poterit, quidquid dederis, te non ablato.

Offer mihi & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibū, ut totus tui essem, & tu meus permaneres.

Si autem in teipso steteris, nec ponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, si libertatem consequi vis & gratiam.

Ideò enim tam pauci illuminati & liberi intus efficiuntur, quia seipsos ex toto abnegare nesciūt.

Est firma sententia mea: *Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus*, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAP. IX.

Quod nos, & omnia nostra, DEO debeamus offerre, & pro omnibus orare.

VOX DISCIPULI,

1. DOmine, omnia tua sunt, quæ in cœlo sunt, & quæ in terra,

Desidero meipsum tibi in spōtaneā oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero meipsū tibi hodie in servum sempiternū, in obsequium, & in sacrificiū laudis perpetuæ.

Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis, quam tibi hodie in præsentia Angelorum invisibiliter assistentium offero, ut sit pro me & pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia pec-

peccata & delicta mea, quæ commisi coram te & sanctis Angelis tuis, à die quo primum peccare potui usq; ad horam hanc super placabili altari tuo: ut tu omnia pariter & incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas universas maculas peccatorū meorū & conscientiam meam ab omni delicto emūdes, & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgēdo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationē incessanter deprecando? Deprecor te exaudi me propitius, ubi astо coram te Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maxime displicent, nolo ea unquam amplius perpetrare: sed pro eis

doleo,& dolebo,quamdiù vixero paratus pœnitentiam agere pro poſse ſatisfacere.

Dimitte mihi Deus,dimitte mihi peccata mea,ptopter nomẽ ſãctum tuum ſalva animam meã, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti.

Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis.

Age mecum ſecundũ bonitatẽ tuam, non ſecundũ meam malitiam & inquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca & imperfecta; ut tu ea emendes& ſanctifices,ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem me pigrum & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pi-

pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorū, fratrū, sororum, omniumque charorum meorum, & eorū qui mihi vel aliis propter amorē tuum benefecerunt, & qui orationes & missas pro se suisq; omnibus dici à me desideraverunt, & petierunt, sivè in carne adhuc vivant; sivè jam seculo defuncti sunt: omnes sibi auxiliū gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionē a periculis, liberationē à pœnis advenire sētiāt; & ut ad omnib9 malis erepti gratias tibi magnificas persolvāt.

6. Offero etiam tibi preces & hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquo læserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnū vel gravamen intulerunt: pro his quoq; omnibus, quos aliquādo contristavi, conturbavi, gravavi, & scandalizavi, verbis fa-

ctis, scienter vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra & mutuas offensiones.

Auser Domine à cordibus nostris omnem suspicione, indignationem, iram & disceptationem, & quidquid potest charitatē lædere, & fraeternam dilectionem minuere.

Miserere, miserere Domine, misericordiam tuā poscentibus: da gratiam indigentibus; & fac nos tales existere, ut simus digni gratiâ tuâ perfrui, & ad vitam proficiamus æternam, Amen.

CAP. X.

Quod Sacra Communio de facili non est relinquēda.

VOX DILECTI

I. FRequenter recurrendum est ad fontem gratiæ & divinæ misericordiæ, ad fontē bonitatis & totius puritatis; quatenus à pas-

à passionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra universas tentationes, & fallacias diaboli fortior, atque vigilantior effici merearis.

Inimicus sciens fructum & remedium maximum in sacra communione positum, omni modo & occasione nititur fideles & devotos, quantùm prævalet, retrahere & impedire.

2. Cum enim quidam Sacræ Communioni se aptare disponũt pejores Satanæ immissiones patiuntur.

Ipse nequam spiritus (ut in Job scribitur) venit inter filios Dei, ut solitâ illos nequitiâ suâ perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos: quatenus affectum eorũ minuat, vel fidẽ impugnando auferat; si fortè aut omnino Communionem relinquant, aut cum tepore accedant.

Sed

Sed non est quidquā curandū de versutiis & phantasiis illius, quantūlibet turpibꝰ & horridis, sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda.

Contemnendus est miser & deridendus, nec propter insultꝰ & commotiones, quos suscitat, sacra est omittenda Communio.

3. Sæpe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habēda, & anxietas quædam de cōfessione facienda.

Age secundum consilium sapientum, & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem: sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones aliis libēter indulge.

Si verò tu aliquem offendîsti, veni-

veniã humilter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodeſt diu tardare confeſſionem, aut ſacram differre Communionem? Expurga te cum primis; expue velociter venenum; feſtina accipere remedium: & ſenties melius, quàm ſi diu diſtuleris.

Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud majus eveniret: & ſic diù poſſes à Communione impediri, & magis ineptus fieri.

Quantó citiùs vales, à præſenti gravitate & inertia te, excutias: quia nihil importat diù anxiari, diù cum turbatione tranſire; & ob quotidiana obſtacula, ſe à divinis ſequeſtrare.

Imò plurimùm nocet, diù Cōmunionem differre, nam & gravem torporem conſuevit inducere.

Proch

Proh dolor! quidam tepidi & dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiā se dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem & debilem devotionem habent, qui sacram Communionē tam facilliter postponunt! Quā felix ille & Deo acceptus habetur, qui sic vivit, & in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus & bene affectatus esset, si ei liceret, & sinè nota agere posset! Si quis interdum abstinet humilitatis gratiâ, aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia.

Si autē torpor obrepserit, seipsum excitare debet, & facere, quod in se est, & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate,

te, quam ſpecialiter reſpicit.

6. *Dum* verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonã voluntatem, & piam intentionẽ communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti.

Poteſt enim quilibet devotus omni die, & omni hora ad ſpiritualem Chriſti Communionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere: & tamen certis diebus & ſtatuto tempore, Corpus ſui Redemptoris cum affectuoſa reverentia ſacramentalſter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quàm ſuã conſolationem quærere.

Nam toties myſticè communicat, & inviſibiliter reficitur; quoties Incarnationis Chriſti myſteriũ paſſionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter ſe non præparat niſi

nisi instante festo, vel consuetudine compellente, sæpius imparatus erit.

Beatus qui se *Domino* in holocaustum offert, quoties celebrat, aut communicat.

Non sis in celebrando nimis prolixus, aut festinus, sed serva bonum communem modum, cũ quibus vivis.

Non debes aliis generare molestiam & tœdium, sed communem servare viam secundum majorum institutionem: & potiùs aliorum servire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

CAP. XI.

Quod Corpus Christi & sacra Scriptura, maximè sint animæ fideli necessaria.

VOX DISCIPULI

1. O Dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devo-

ta

stæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo! ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus ejus, super omnia desideria cordis ejus desiderabilis.

Et mihi quidem dulce foret, in præsentia tua ex intimo affectu lachrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare.

Sed ubi est hæc devotio? ubi lachrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum totum cor meum arderet & ex gaudio flere.

Habeo enim te in Sacramento verè præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria & divina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent: sed neq; totus mundus in fulgore gloriæ

majestatis tuæ subsisteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quòd te sub Sacramento abscondis.

Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cælo, sed ego adhuc interim in fide; illi autem in specie & sine velamine.

Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cùm autem venerit, quod perfectum est, cessabit usus Sacramentorum; quia beati in gloria cælesti, non egent medicamine Sacramentali gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus speculantes, & de claritate in claritatem abyssalis Deitatis transformati, gustant Verbum Dei caro factū, sicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3. Me-

3. Memor horum mirabilium grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium; quia quamdiu Dominum meum aperte in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conſpicio & audio.

Teſtis es tu mihi Deus: quòd nulla me res poteſt conſolari; nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari.

Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate.

Ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & me ipſum in omni deſiderio tibi ſubmittã.

Nam & Sancti tui Domine, qui tecum iam in regno cælorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventũ gloriæ tuæ exſpectabant.

Quod illi crediderũt, ego credo: quod illi ſperaverunt, ego

ſpero: quo illi pervenerunt, per gratiam tuã me venturum confido.

Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum.

Habebo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo, atq; ſuper hæc omnia Sanctiſſimum Corpus tuum, pro ſingulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi neceſſaria per maximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine.

Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum Corpus tuum, ad refectionem mentis & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis verbum tuum.

Sine his duobus bene vivere non poſſem: nam verbum Dei, lux

lux animæ meæ, & Sacramentũ tuum panis vitæ.

Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc & inde in gazophylacio Sanctæ Ecclesiæ positæ.

Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est Corpus Christi pretiosum: altera est diuinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt sancta sanctorum, perducens,

Gratias tibi Domine Iesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas & Apostolos, aliosq; Doctores ministrasti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cænam parasti ma-

gnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum Corpus & Sanguinem proposuisti manducandum: lætificans omnes fideles convivio sacro & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciæ paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6. O quàm magnū, & honorabile est, officiū Sacerdotū quibꝰ datū est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, orepropriō sumere, & cæteris ministrare.

O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum; quàm sanctum Corpus; quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis! Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit Sacramentum.

7

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri.

Manus puræ & in cælum elevatæ, quæ Creatorem cæli & terræ ſolent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: Sancti eſtote, quoniam ego Sanctus ſum Dominus Deus veſter.

8. Adjuvet nos gratia tua, Omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcipimus, dignè ac devotè tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ geſſimus: & in ſpiritu humilitatis ac bonæ voluntatis propoſito, tibi fervētiùs de cætero deſervire.

CAP. XII.

Quod magna diligentiâ suâ debeat cõmunicaturus Christo se præparare.

VOX DILECTI

1. EGo sum puritatis amator & dator omnis sanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ.

Para mihi cænaculum grande stratum, & faciam apud te Pascha cum discipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam, expurga vetus fermentum; & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum sæculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum. 2.

2. Scito tamen te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex sola pietate & gratia mea permitteris ad mensam meam accedere: acsi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, nisi se humiliando & ei regratiando:

Fac quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reverentia, & affectu accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego sum qui vocavi, ego jussi fieri; ego supplebo, quod tibi deest: veni, & suscipe me.

3. Cum gratia devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si

Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce & pulsa: nec desistas, donec merearis unicam aut guttam gratiæ salutaris micam aut guttam gratiæ salutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare & meliorare venio.

Tu venis, ut ex me sanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam: sed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non solum te præpares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te sollicite conserves in ea post Sacramenti perceptionem.

Nec

Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quàm devota præparatio prius. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterum eſt præparatio ad majorem gratiam cõſequendam.

Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia.

Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo: ipsũ enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt.

Ego ſum cui te totum dare debes: ita ut jam ultra non in te, ſed in me, abſque omni ſollicitudine vivas,

CAP. XIII.

Quod toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet.

VOX DISCIPULI

QVis mihi det, Domine, ut in-

veniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meū, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectū loqui, & amicus cum amico convivari.

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magisque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem cæleſtia & æterna ſapere discam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus?

Tu in me, & ego in te, & ſic nos pariter in unum manere cōcede.

2. Vere tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare o-

mnibus diebus vitæ ſuæ.

Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miſeria.

Verè tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus.

O quam ſuavis eſt Domine ſpiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares: pane ſuaviſſimo, de cælo deſcendẽte illos reficere dignaris.

Verè non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis, quibus ad quotidiannm ſolatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ eſt enim alia gens tam in clyta, ſicut plebs Chriſtiana? Aut

Aut quæ creatura sub cælo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immēsus homini singulariter immensus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia?

Non est aliud quod gratius donare queam; quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecū. Et ego respondebo illi. Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter esse tecum.

Hoc est totum desiderium meum,

um, ut cor meum tibi sit unitum.

CAP. XIV.

De quorundam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.

VOX DISCIPULI.

I. O *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te!* Quando recordor devotorum aliquorū, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc sæpius in me ipso confundor & erubesco: quod ad altare tuum, & sacræ Communionis mensam, tam tepidè & frigidè accedo:

Quod ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili

sibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere.

Sed ore cordis & corporis pariter ad te *Deum* fontem vivum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni jucunditate & spirituali aviditate accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ!

Isti enim veraciter cognoscūt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis.

Longe est à me sæpe talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Esto mihi propitius Jesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affe-

affectu amoris tui, in ſacra Communione ſentire, ut fides mea magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfecte accenſa, & cæleſte manna experta, nunquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſime viſitare.

Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

CA-

CAP. XV.

Quod gratia devotionis humilitate & sui ipsius abnegatione acquiritur.

VOX DILECTI:

I OPortet te devotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter & fiducialiter exspectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiosè cum ea operari, ac Deo terminum & modum supernæ visitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipuè te debes, cum parum aut nihil devotionis interius sentis: sed non nimium dejici, nec inordinate contristari.

Dat sæpe Deus in uno brevi momento; quod longo negavit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2. Si ſemper cito gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile.

Propterea in bona ſpe, & humili patientia, exſpectanda eſt devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cũ non datur, vel etiam occultè tollitur.

Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit & abſcondit; ſi tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petîſti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integre te in ipſo poſueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita bene ſapiet & placebit, ſicut be-

neplacitum divinæ voluntatis.

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cujuslibet rei creatæ, evacuârit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

Et quanto perfectius infimis quis renuntiat, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, & altius liberū cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur: & dilatabitur cor ejus in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quæ-

quærit *Deum* in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo Sacram Euchariſtiam magnam prome-retur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem & conſolationē, ſed ſuper omnem devotionem, & conſolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAP. XVI.

Quod neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.

VOX DISCIPULI

I. O Dulciſſime atque amantiſſime, Domine, quem nunc devotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſſitatem, quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo, quàm ſæpe ſum gravatus, tentatus, turbatus & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro con-

consolatione & sublevamine te deprecor.

Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adjuvare.

Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2. Ecce, sto ante te pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans.

Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatẽ meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam: omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari super terram.

Tu

Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in sæculum; quia tu solus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, si totus ex Te igneſcerem, & in meipso deficerem; cum tu sis ignis semper ardens, & nunquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans.

CAP.

CAP. XVII.

De ardenti amore & vehementi affectu suscipiendi Christum.

VOX DISCIPULI.

I. CUm summa devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi Sancti & devotæ personæ in cōmunicando te desideraverunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerūt, & in ardentissima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonū meum; felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehemētissimo desiderio & dignissima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit, & sentire potuit.

2. Et licèt indignus sū omnia illa sētimēta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei

mei affectū, ac si omnia illa gratissima inflam̃ata desideria solus haberem. Sed & quæcumq́; potest pia mens cōcipere & desiderare, hæc omnia tibi cū sum̃a veneratione & intimo fervore, præbeo & offero.

Nihil opto mihi reservare sed me & ōmnia mea tibi sponte & libentissimè immolare.

Domine Deus meus, Creator meus, & Redemptor meus, cum tali affectu reverentia laude & honore; cum tali gratitudine; dignitate & amore, cum tali fide, spe, & puritate, te affecto hodie suscipere; sicut te suscepit & desideravit Sāctissima Mater tua, gloriosa Virgo MARIA, quando Angelo, evangelizanti sibi Incarnationis mysteriū humiliter ac devotè respondit *Ecce Ancilla Domini fiat, mihi secundùm verbum tuum.*

3. Et sicut beatus Præcursor tu-

us, excellentissimus Sanctorum, Joannes Baptista, in præsẽtia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus Sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus: & postmodum cernens inter homines Jesum ambulantem, valdè se humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem sponsi, qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi.* Sic & ego, magnis & sacris desideriis opto inflammari & tibi ex toto corde me ipsum præsentare.

Undè & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernaturales illuminationes, & cælicas visiones, tibi offero & exhibeo, cum omnib9 virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cœlo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me omnibus mihi in oratione commendatis, quatenùs

nùs ab omnibus dignè laueris, & in perpetuum glorificeris.

4, Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis; quæ tibi secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies & momẽta temporum atq; ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœlestes spiritus, & cũctos fideles tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5 Laudent te universi populi, tribus, & linguæ; & sanctum ac mellifluum nomen tuum, cum summa jubilatione, & ardenti devotione magnificent.

Et quicumqùe reverenter ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordi-

am apud te invenire mereātur; & pro me peccatore suppliciter exorent.

Cumque optata devotione, ac fruibili unione, potiti fuerint, & bene consolati, ac mirifice refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

CAP. XVIII.

Quod homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.

VOX DILECTI

1. CAvendum est tibi à curiosa & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi.

Qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria: Plus valet Deus operari, quam homo intelligere potest. Tolerabilis, pia, & humilis

milis inquisitio veritatis, parata semper doceri,& per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas: quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plana ac firma pergit semita mandatorum Dei.

Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, [& sincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum DEI.

Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt; quomodo comprehendes, quæ supra te sunt.

Subdere Deo, & humilia sensum tuū fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento: sed

non est hoc ipsis imputandum; sed potius inimico.

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde: sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sæpe multum prodest, quod talia sustinet Dei servus.

Nam infideles & peccatores non tentat, quos securè jam possidet; fideles autem devotos variis modis tentat & vexat.

4. Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum simplici reverentia ad Sacramentū accede.

Et quidquid intelligere non vales, *Deo* omnipotenti securè committe.

Non fallit te Deus: fallitur, qui sibi ipsi nimium credit.

Graditur Deus cum simplicibus

bus; revelat se humilibus; dat intellectum parvulis: aperit sensum puris mentibus, & abscondit gratiam curiosis & superbis.

Ratio humana debilis est, & falli potest; fides autem vera falli non potest.

5 Omnis ratio, & naturalis investigatio, fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere.

Nam fides & amor ibi maxime præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo & superexcellentissimo Sacramento operantur.

Deus æternus & immensus, infinitæque potentiæ, facit magna & inscrutabilia in cælo & in terra, nec est investigatio mirabilium operum ejus.

Si talia essent opera Dei ut facile ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

FINIS.

INDEX CAPITUM IV. LIBRORUM De Imitatione Christi.

LIBER PRIMUS.

DE Imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi. pag. 1
De humili sentire sui ipsius 4
De doctrina veritatis 7
De providentia in agendis 13
De lectione Sanctarũ Scripturarum 14
De inordinatis affectionibus 16
De vana spe & elatione fugienda 17
De cavenda nimia familiaritate 19
De obedientia & subjectione 21
De cavenda superfluitate verborum 23
De pace acquirẽda & zelo proficiẽdi 25
De utilitate adversitatis 29
De tentationibus reprimendis 30
Dd temerario judicio vitando 36
De operibus ex charitate factis 38
De sufferentia defectuum aliorum 41
De Monastica vita 43
De exemplis SS. Patrum. 45
De exercitiis boni Religiosi 50

De ame-

INDEX.

De amore solitudinis & silentii 55
De compunctione cordis 62
De consideratione humanæ miseriæ 66
De meditatione mortis 72
De judicio & pœnis peccatorum 79
De ferventi emendatione totius vitæ nostræ. 85

LIBER SECUNDUS.

De interna conversatione 95
De humili submissione 102
De bono pacifico homine 104
De pura mente & simplici intentione. 106
De propria consideratione 109
De lætitia bonæ conscientiæ 111
De amore JEsu super omnia 114
De familiari amicitia JEsu 117
De carentia omnis solatii 121
De gratitudine pro gratia Dei 128
De paucitate amatorum Crucis JEsu 132
De regia via Sancta Crucis 136

LIBER TERTIUS.

De interna Christi locutione ad animam fidelem. 150

Rogat ut Deus intus sibi loquentem audiat. 152
Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, & quod multi ea non ponderant 154
Quod in veritate & humilitate coram Deo conversandum est 160
De mirabili effectu divini amoris 163
De probatione veri amatoris 169
De occultanda gratia sub humilitatis custodia 174
De vili æstimatione suiipsius in oculis Dei. 179
Quod omnia ad Deum sicut ad finem ultimum sunt referenda 181
Quod spretô mundô, dulce est servire Deo. 183
Quod desideria cordis examinanda sunt & moderanda 188
De informatione patientiæ, & luctamine adversùs concupiscentias 190
De obedientia humilis subditi ad exemplū JESU Christi 194

INDEX

De occultis Dei judiciis considerandis, ne extollamur in bonis 197
Qualiter standum sit & dicendum in omni re desiderabili 200
Quod verum solatium in solo Deo quærendum 203
Quod omnis solicitudo in Deo statuenda sit. 205
Quod temporales miseriæ, exemplo Christi æquanimiter sunt ferendæ 207
De tolerantia injuriarum & quis verus patiens probetur 210
De confessione propriæ infirmitatis & hujus vitæ miseriis 214
Quod in Deo super omnia bona & dona requiescendum est 218
De recordatione multiplicium beneficiorum Dei 223
De quatuor magnam importantibus pacem 228
De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita. 232

In

CAPITUM.

In quibus firma pax cordis & verus profectus consistit. 235
De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis mereatur, quàm lectio. 237
Quod privatus amor à summo bono maximè retardat. 239
Contra linguas obtrectatorum. 243
Qualiter instante tribulation Deus invocanduc est, & benedicendus. 244
De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ. 246
De neglectu omnis creaturæ, ut creator possit inveniri. 251
De abnegatione sui, & abnegatione omnis cupiditatis. 255
De instabilitate cordis, & de intentione ad Deum habenda. 258
Quod amanti sapit Deus super omnia & in omnibus. 260
Quod non est securitas à tentatione in hac vita. 263
Contra vana hominum judicia. 266
De pura & integra resignatione sui

ad obtinendam cordis libertatem. 268
De bono regimine in externis & recursu ad Deum in periculis. 271
Quòd homo non sit importunus in negotiis. 273
Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest. 275
De contemptu omnis temporalis honoris. 279
Quòd pax non est ponenda in hominibus. 280
Contra vanam & sæcularem scientiam. 282
De non attrahendo sibi res exteriores. 285
Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum 286
De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula. 291
Quod omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda. 296
De Die æternitatis, & hujus vitæ angustiis. 299

De desiderio æternæ vitæ, & quanta sint certantibus bona promissa. 304
Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre. 311
Quod humilibus insistendum est operibus. cum deficitur à summis. 318
Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum. 319
Quod gratia Dei non miscetur terrena sapientibus. 323
De diversis motibus naturæ & gratiæ. 326
De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ. 333
Quod nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per crucem. 339
Quod homo non sit nimis dejectus, quãdo in aliquos labitur defectus 343
De altioribus rebus, occultis judiciis Dei non scrutandis. 346
Quod omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda. 354

LIBER

INDEX
LIBER QUARTUS.

CUm quanta reverentia Christus sit suscipiendus. 359

Quòd magna bonitas & charitas Dei, in Sacramento, homini exhibetur. 369

Quod utile sit sæpe communicare. 374

Quod multa bona præstantur devote communicantibus. 379

De dignitate Sacramenti & statu Sacerdotali. 384

Interrogatio de exercitio ante Communionem. 388

De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito. 389

De oblatione Christi in cruce, & propria resignatione. 394

Quod nos, & omnia nostra, DEO debeamus offerre, & pro omnibus orare. 396

Quod Sacra Communio de facili non est relinquēda. 400

Quod Corpus Christi, & sacra Scriptura, maxime sunt animæ fideli necessaria. 406

CAPITUM.

Quòd magna diligentia se debeat communicaturus Christo, præparare. 414

Quòd toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet. 417

De quorumdam devotorum ardenti desiderio, ad corpus Christi. 421

Quòd gratia devotionis, humilitate, & suiipsius abnegatione, acquiritur 424

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & ejus gratiam postulare debemus. 427

De ardenti amore & vehementi affectu suscipiendi Christum. 430

Quod homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei. 334

FINIS.

BIBLIOTHECA JAGELLONICA

Compositio a specio lacio cujectu ex
cipe verbi